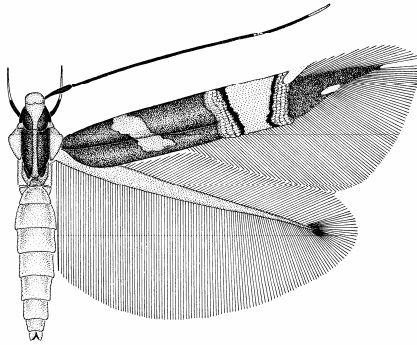


FRANJE

Jaargang 11 (21)

10 februari 2008

ISSN: 1388-4409



**Mededelingen uit de Secties Snellen en Ter Haar van de Nederlandse
Entomologische Vereniging**

Colofon

Franje is het gezamenlijke contactorgaan van de secties “Snellen” en “Ter Haar” van de Nederlandse Entomologische Vereniging en verschijnt twee maal per jaar.

Logo: *Cosmopterix zieglerella* door Sjaak Koster

Redactie: Maurice Jansen.

Redactieadres: Maurice Jansen, Appelgaard 9, 4033 JA Lienden. Tel: 0344-603758 (privé), 0317-496821 (werk); e-mail: m.g.m.jansen@minlnv.nl; mgmjansen@planet.nl

Bestuur sectie Snellen:

voorzitter: Marja van der Straten, C. van Abcoudeplantsoen 35, 6709 ST Wageningen Tel: 0317-410467; e-mail: straten@minlnv.nl

secretaris: vacature

penningmeester: Frans Groenen, Dorpsstraat 171, 5575 AG Luyksgestel. Tel: 0497-542153 ; e-mail: groene.eyken@chello.nl

Bestuur sectie Ter Haar:

voorzitter: Maurice Franssen, Van Lidth de Jeudelaan 3, 6703 Wageningen. Tel: 0317-422940; e-mail: maurice@franssenhagebols.demon.nl

secretaris: Maja de Keijzer, Corn. de Wittstraat 36^e, 3311 GD Dordrecht. Tel: 078-6137704; e-mail: boos@xs4all.nl

penningmeester: Joke Stuurman-Huitema, Hallerweg 50, 1456 AW Wijdewormer. Tel: 0299 – 422 629; e-mail: henkenjokestuurman@planet.nl

lid: Henk Hunneman, Ardennen 9 – Lunetten, 3524 VC Utrecht. Tel: 06-52478339; henk.hunneman@casema.nl

lid: Frits Bink, Zuider-Eng 6, 6721 HH Bennekom. Tel: 0318 – 418 435; e-mail: Frits.en.rosita@tiscali.nl

Lidmaatschap voor leden van Snellen: € 9,- per jaar, bij voorkeur te voldoen op Rabobank-rekening 130635790 te Luyksgestel onder vermelding van “Snellen”.

Foreign members can pay their subscription of € 9,- yearly at the international banking account number: IBAN NL 80 RABO 0130 6357 90; BIC-Code: RABONL2U Concerning the costs, please inform at your bank.

Für ausländische Mitglieder, bitte überweisen Sie den Mitgliedsbeitrag von € 9,- auf unsere internationale Kontonummer: IBAN NL 80 RABO 0130 6357 90; BIC-Code: RABONL2U. Für die Kosten, bitte informieren Sie bei Ihrer Bank.

Lidmaatschap voor leden van Ter Haar: € 9,- per jaar, girorekening 4316551 t.n.v. Sectie Ter Haar, Wijdewormer.

Website NEV: <http://www.nev.nl>.

INHOUD

Rob de Vos Nieuwe Nederlandse soorten sinds Kuchlein & De Vos (1999).....	4
Frans Groenen Verslag bijeenkomst Sectie Snellen op 27 oktober 2007 te Lexmond.....	8
Maja S.M. de Keijzer Verslag van de najaarsbijeenkomst van de sectie Ter Haar op 24 november 2007 in Lexmond.....	13
Jeroen Voogd en Dick Groenendijk <i>Costaconvexa polygrammata</i> en het klimaat: enkele observaties van de zuidelijke Veluwe.....	21
Frits Bink Van trekkers en standvlinders.....	23
Frans Groenen en Louis van Deventer Verslag excursie Snellen en Ter Haar 24-26 juni 2005.	26
Simon Langeveld en Maurice Jansen Guus Kaijadoe (1927-2007).....	39
Programma bijeenkomst sectie Snellen	41
Programma bijeenkomst sectie Ter Haar	42

Nieuwe Nederlandse soorten sinds Kuchlein & De Vos (1999)

Rob de Vos

Sinds het uitkomen van de Geannoteerde Naamlijst van Kuchlein & De Vos (1999) zijn er diverse macrosoorten in Nederland waargenomen die aan de lijst kunnen worden toegevoegd. Een aantal ervan zullen geen blijvertjes zijn en kunnen worden opgevat als incidenteel of zelfs adventief. Maar omdat de status vooralsnog onbekend is en we ook in de ons omringende landen diverse nieuwkomers zien verschijnen moeten we voorlopig met deze soorten rekening houden. Op dit moment kunnen we dertien soorten als nieuwkomer noteren. Een aantal ervan is reeds gepubliceerd en is dus officieel bekend voor de Nederlandse fauna, maar van de andere soorten zullen nog publicaties verschijnen, apart of in de betreffende jaarlijsten. Ieder wordt verzocht nieuwe waarnemingen door te geven aan rvos@science.uva.nl.

Cacyreus marshalli (Butler)

Het Geraniumblauwtje is voor het eerst gezien op 20.viii.1999 te Waterlandkerkje (Zeeuws-Vlaanderen) door Izaak Vermeulen. Op 9.viii.2005 werd door Ben van As nog een tweede exemplaar waargenomen in Vlaardingingen (prov. Zuid-Holland). Uit de zaal kwamen nog enkele reacties van waarnemingen. Het is een van oorsprong Zuid-Afrikaanse soort die sinds 1990 in het mediterrane gebied voorkomt en die zich daarna uitgebreid heeft in noordelijke richting. In Zuid-Engeland is de soort vaker gezien en in België is in 1991 één exemplaar gevangen. De rups leeft op *Geranium*-soorten, ook op wilde soorten en kan vermoedelijk strengere winters niet overleven.

Eupithecia inturbata (Hübner)

De vondst van deze soort is reeds door Hans Huisman gepubliceerd die tot nu alle exemplaren ving (Huisman & de Vos, 2001). De eerste waarneming dateert van 22.vii.1989 maar de soort werd pas herkend in 1999 en is tot nu toe alleen bekend van Oostvoorne, Ouddorp en Goedereede (prov. Zuid-Holland). Er is wel een zeer oude waarneming van W. Hallegraaf uit 1840 in Zutphen, maar het is onbekend of dit juist is. De soort komt voor in Midden-Europa, Groot-Brittannië en Zuid-Scandinavië en vliegt in juli en augustus. De rups leeft op bloemen van Spaanse aak (*Acer campestre*).

Eupithecia phoeniceata (Rambur)

Deze andere nieuwe bloemspanner is gevonden te Groot-Abeele (Walcheren, prov. Zeeland) door Anton Baaijens op 10.ix.2005 die eerst twee exx. en later nog meer exemplaren waarnam. De soort heeft een mediterrane verspreiding maar is reeds vanaf 1959 uit Groot-Brittannië bekend en heeft er dus lang over gedaan om ons land te bereiken. De vlinder vliegt in augustus en september en de rups leeft op monterey-cipres (*Cupressus macrocarpa*). Nieuw voor Nederland. Een publicatie van deze soort volgt nog.

Rheumaptera subhastata (Nolcken)

Ofschoon deze soort reeds nieuw voor Nederland werd gemeld door Van Wisselingh (1933) is er daarna nauwelijks nog aandacht aan geschonken. Frans Post (her)ontdekte *R. subhastata* in collecties, maar eigenlijk betreft het dus een vergeten soort! De gelijkenis met *R. hastata* is groot, maar ze verschillen duidelijk in grootte en intensiteit van de witte banden en stippenrijen. De vlinder is beperkt tot het zuiden van het land. Meer informatie volgt in een publicatie van Frans Post.



Boven: *Eupithecia phoeniceata* (Rambur)
Onder links: *Paysandisia archon* (Burmeister)
Onder rechts: *Athetis hospes* (Freyer)





Fig. A. Gecorrigeerde verspreidingkaart van *Eilema lurideola* (gegevens WVF). Tekst zie pag. 19.



Fig. B. Onzuivere verspreidingskaart van *Eilema lurideola* volgens Vlindernet. Ruis wordt veroorzaakt door *Eilema complana*. Tekst zie pagina 19.

Polypogon plumigeralis (Hübner)

De eerste melding van deze soort werd gedaan door Karel Rijdsdijk na een vangst op 3.x.2006 te Rozenburg (prov. Zuid-Holland). Later bleek dat er een eerdere vangst was te Waterlandkerkje (Zeeuws-Vlaanderen) door Izaak Vermeulen op 29.ix.2006. Het is een zuidelijke Europese soort waarvan sinds 1995 in Groot-Brittannië een tiental exemplaren zijn gevangen. In 2000 werd *P. plumigeralis* voor het eerst in België gezien en is nu meerdere malen in West- en Oost-Vlaanderen gevonden. De vlinder vliegt van juli tot in oktober en de rups leeft op roos (*Rosa*), brem (*Cytisus scoparius*) en klimop (*Hedera helix*). Een publicatie over deze nieuwe soort voor de fauna volgt nog.

Dysgonia algira (Linnaeus)

In een collectie van het proefstation voor de fruitteelt in Wilhelminadorp werd een exemplaar gevonden van deze mediterrane soort afkomstig uit Goes (Zeeland) gevangen op 5.vii.1965 door R. Postel. Dit jaar werd een tweede exemplaar gevangen te Apeldoorn (prov. Gelderland) door H.J. van Woerden op 18.vi.2007 en daarvan werd een foto verspreid via de bekende website Waarneming.nl. In België werd de soort voor het eerst op 30.vi.2006 in Oost-Vlaanderen gezien. In Groot-Brittannië zijn reeds zes waarnemingen bekend uit het zuiden. De rups leeft op braam (*Rubus*), wilg (*Salix*) en *Genista*-soorten.

Platyperigea kadenii (Freyer)

Deze soort die kadeni-stofuil werd gedoopt is een recente nieuwkomer die zich ook in de ons omringende landen uitbreidt (Van Vuure, 2007). De vlinder werd in het najaar van 2006 voor het eerst ontdekt door Anna Almekinders in Retranchement (Zeeuws-Vlaanderen), daarna volgden nog Kortgene (Noord-Beveland, prov. Zeeland) door Jaap van Vuure, Rozenburg (prov. Zuid-Holland) door Karel Rijdsijk, Petten (prov. Noord-Holland) door Rineke Gronert en Groot Abeele (Walcheren, prov. Zeeland) door Anton Baaijens). Het is een van oorsprong mediterrane soort die 2002 Groot-Britannië bereikt heeft. In 2005 was deze uil er zelfs talrijk. De vlinder vliegt laat in het seizoen, van september tot en met oktober. De rups is polyfaag en leeft op kruiden.

Athetis hospes (Freyer)

Na een vraag van de bekende Deense Noctuiden specialist Michael Fibiger of *Athetis hospes* ooit in ons land was gezien werd een e-mail rondgestuurd aan diverse vlinderwaarnemers in ons land. Deze noctuide was immers in de ons omringende landen wél gezien en bleek sterk in opkomst. Er kwam al snel resultaat: Anna Almekinders had een foto van een daarop lijkende vlinder in haar archief. De determinatie werd bevestigd door Michael Fibiger zelf. Deze vrij saai getekende vlinder is dus voor ons land bekend sinds 19.viii.2007 en werd gevangen te Retranchement (Zeeuws-Vlaanderen). In Groot-Brittannië zijn vanaf 1978 vijf exemplaren waargenomen. Thans worden in Noord-Duitsland en Denemarken meerdere vondsten gedaan. Er zijn twee generaties: van mei-juni en van augustus tot oktober. De rups is polyfaag en leeft op diverse kruiden. Een publicatie van deze nieuwkomer volgt nog.

Mythimna scirpi (Duponchel)

Sinds 2002 wordt deze in Nederland erkend als echte soort. Daarvoor werd de soort als synoniem van *M. sicula* beschouwd (Ten Holt & De Vos, 2002). Het is een zeer zeldzame uil waarvan recent een waarneming op 17.vi.2002 werd gedaan op de Cartierheide nabij Eersel (prov. Noord-Brabant) door Henk Spijkers. Volgens Frans Post zou er nog één gevangen zijn in de provincie Limburg.

Hyphoraia aulica (Linnaeus).

Een onbegrijpelijke vangst is van deze beervlinder op 20.v.2005 te Muiderberg (prov. Noord-Holland) door A. van Tuyl in een lichtval. Zelfs in Midden-Europa is dit een zeer zeldzame soort. Ten tijde van de vangst was het uitzonderlijk mooi en warm weer, mogelijk heeft dat er toe bijgedragen. De vlinder vliegt van mei tot en met juli. De rups leeft op diverse kruiden. Deze melding zal in de jaarlijst van 2005 in Entomologische Berichten aan bod komen.

Paysandisia archon (Burmeister).

Een zeer merkwaardige vondst werd gedaan door Donate den Hartog op 14.ix.2006 te Zoetermeer. Ze ving een zogenaamde palmmot van de familie Castniidae, de eerste van ons land. Deze grote soort heeft een spanwijdte van ca. 11 cm en is schadelijk op palmbomen. Van oorsprong komt de soort uit Zuid-Amerika (Uruguay, Argentinië), maar is sinds 2000 in Spanje en Zuid-Frankrijk gevonden. In 2002 werd een exemplaar in Sussex, Zuid-Engeland, gevonden. Aangezien we nog geen palmboomlanen hebben in ons land hoeven we vooralsnog niet veel te vrezen van deze soort. Hij zal als adventief in de jaarlijst van 2006 worden behandeld.

Tenslotte geen nieuwe, maar wel een zeer zeldzame trekvlinder, *Acontia lucida* (Hufnagel). Deze uil is tot nu toe slechts driemaal in ons land gezien: op 1.vii.1947 te St. Michielsgestel

(prov. Noord-Brabant) door een onbekende waarnemer, op 27.vi.1997 te Rockanje (prov. Zuid-Holland) door Peter Rooij en op 6.viii.2007 te Retranchement (Zeeuws-Vlaanderen) door Anna Almekinders. Oorspronkelijk komt deze soort uit Zuid-Europa. In Groot-Brittannië is het met enkele waarnemingen in de 19e eeuw, in 1994 twee exemplaren en daarna slechts enkele vondsten, eveneens een zeldzame migrant. De rups leeft ondermeer op *Malva* (kaasjeskruid) en *Convolvulus arvensis* (akkerwinde).

Literatuur

Huisman, K.J. & R. de Vos, 2001. *Eupithecia inturbata* nieuw voor Nederland (Lepidoptera: Geometridae). Entomologische Berichten 61: 130-131.

Ten Holt & De Vos, 2002. *Mythimna scirpi* en *Mythimna sicula* (Lepidoptera : Noctuidae), een complex soortenduo in de Nederlandse fauna. Entomologische Berichten 62 : 90-95.

Vuure, J. van, 2007. *Platyperigea kadenii* (Lepidoptera: Noctuidae) heeft Nederland bereikt. Entomologische Berichten 67: 151-152.

Wisselingh, van. [T. H.], 1933. Mededeling in: Verslag van de zes-en zestigste wintervergadering der Nederlandsche Entomologische Vereeniging: I-XLII Entomologische Berichten 76: XXXV-XXVI

Verslag bijeenkomst Sectie Snellen op 27 oktober 2007 te Lexmond.

Frans Groenen

Aanwezig: J. Asselbergs, S. Corver, A. Cox, L. van Drunen, F. Groenen, H. Groenink, L. Groothedde, A. Goutbeek, C. ten Ham, H. ten Holt, H. Huisman, M. Jansen, W.G. de Jong, K. Kaag, M. de Keijzer, S. Koster, J. Kuchlein, T. Muus, C. Naves, J. Scheffers, J. Sinnema, M. van der Straten (vz.), G. Tuinstra, F. Verhoeven, E. Vermandel, J. van Vuure, H. van der Wolf, J. Wolschrijn, J. Zwier.

Afmeldingen: W. Ellis, C. Gielis, E. van Nieukerken, J. en W. de Prins, L. van Deventer en A. Schreurs.

Nieuwe leden zijn: F. Verhoeven, S. Corver, T. Muus, L. van Drunen, J. Steur en B. Teunissen.

Huishoudelijk deel

Opening

Bij het begin van de bijeenkomst wordt stil gestaan bij het overlijden van Bob van Aartsen, Guus Kaijadoe en Hans-Joachim van Loh.

Verslag vorige bijeenkomst

Charles Naves merkt over blz. 21 op dat Hoog Kappel Hoog Keppel moet zijn.

Bestuursmededelingen

Cees Gielis is bereid gevonden om tijdelijk de functie van voorzitter op zich te nemen. Hij zal zich in de voorjaarsbijeenkomst kandidaat stellen. Andere kandidaten voor deze functie dienen dat voor 1 maart 2008 kenbaar te maken bij het bestuur. In de voorjaarsbijeenkomst zijn de functie van secretaris en voorzitter vacant.

Locatie bijeenkomst: er zijn geen nieuwe ontwikkelingen voor het kiezen van een andere locatie. Het voorstel is om in deze locatie bijeen te blijven komen.

Zomerexcursie: Op de zomerexcursie 2007 was de opkomst laag. Mogelijke oorzaken zijn het slechte weer en omdat de excursie plaatsvond in de vakantie periode.

Voor 2008 melden zich geen vrijwilligers. Frans Groenen is eventueel bereid, met hulp van een tweede persoon, de organisatie op zich te nemen. De excursie vindt dan wederom plaats in de Brabantse Kempen. Inmiddels heeft Frans Post zicht beschikbaar gesteld om de organisatie van het Snellen/Ter Haar weekeinde 2008 op zich te nemen. Meer informatie volgt nog.

Workshops: De workshop determineren wordt gehouden op 16 februari 2008 te Wageningen en is bedoeld voor leden van Snellen en Ter Haar. C. Huisman, S. Koster, H. van der Wolf en E. van Nieukerken begeleiden de workshop. Er zal een e-mail rondgestuurd worden voor het aanmelden voor de workshop. Diegenen die niet beschikken over een E-mail adres, ontvangen de uitnodiging per post.

Nieuwe NEV-sectie “Insecten en Natuurbescherming”: op de herfstvergadering van de NEV zal er een oproep gedaan worden voor medewerking aan de nieuwe NEV-sectie “Insecten en Natuurbescherming”. Hans Huisman heeft toegezegd als afgevaardigde van de sectie Snellen hiervoor naar de Herfstvergadering te gaan.

Valideren micro's: Willem Ellis heeft per mail een oproep gedaan om moeilijk determineerbare soorten te valideren. De mail zal doorgestuurd worden aan de leden.

Website Snellen: Timo Muus biedt aan om de website van Snellen op de NEV website te actualiseren. Sjaak Koster, Jaap Zwier en Marja van der Straten bieden aan hierover mee te denken.

Determineren vanaf foto's. De algemene conclusie is dat het betrouwbaar determineren van micro's vanaf foto's in veruit de meeste gevallen niet mogelijk is, hierdoor de kwaliteit van de determinatie niet goed gewaarborgd is en daarom wetenschappelijk onverantwoord. Hoewel we onderschrijven dat dit een goede stimulans is voor beginnende vlindersaars, zien we te veel risico's op foute determinaties, die daarna wel op bv. waarneming.nl worden gepubliceerd. De sectie Snellen wil derhalve niet bijdragen aan deze wijze van determineren. Voorstel is wel om een lijst te publiceren van soorten die wel vanaf een foto te determineren zijn en soorten die alleen te determineren zijn door het bestuderen van de vlinder. Wij pleiten verder voor meer goede informatie op internet en vooral voor het via dergelijke websites attenderen op het bestaan van secties als Snellen en Ter Haar en stimuleren dat mensen contact met deze secties opnemen. Uiteraard staat het een ieder vrij op persoonlijke titel mee te werken aan het determineren via foto's.

Nieuwe data Snellen-bijeenkomsten te Lexmond in 2008: 12 april en 22 november.

Presentatie nieuwe Microwebsite

Sifra Corver en Timo Muus geven een prima presentatie van de door hun, in samenwerking met het WVF/Vlinderstichting, gebouwde website over de Nederlandse Micro-vlinders. Enkele leden van Snellen dragen door het inbrengen van kennis bij aan de website. Het ligt in de bedoeling dat de website in april 2008 beschikbaar komt via het Internet.

Het doel is te komen tot een uitgebreide website over microlepidoptera, welke in samenwerking met enthousiaste leden van Snellen tot stand zal komen. Op dat moment zullen er al reeds een kleine 400 soorten zijn afgebeeld en beschreven. Er worden hoge kwaliteitseisen gesteld aan het te presenteren materiaal, zo wordt de kwaliteit van de tekst en het beeldmateriaal zeer centraal gesteld.

Per soort zal een korte weergave gegeven worden van de verspreiding, een zo breed mogelijke beschrijving van de levenswijze van de soort en een opsomming van de bekende waardplanten. Een begin zal worden gemaakt om de website te voorzien van extra determinatie informatie zoals beeldmateriaal van museumexemplaren, gelijkende soorten in combinatie met eventuele determinatiesleutels. De inhoud van de soortenbeschrijvingen staat onder beheer van een team van editors, allen leden van NEV Snellen.

Naast de soort specifieke informatie bevat de website ook een algemener theoretisch deel waar verschillende elementen nader zullen worden toegelicht, zoals vangtechnieken, levenswijzen en morfologie. De vraag van Tymo aan de zaal hoe men aankijkt tegen het eventueel plaatsen van verslagen van activiteiten op de website ter promotie van de sectie. De aanwezigen reageren neutraal op dit voorstel.

De belangrijkste doelstelling van de website is het leveren van goed toegankelijke gegevens en betrouwbaarheid van gegevens over Microlepidoptera in Nederland. Het moet daarnaast toegankelijke informatie bieden voor iedereen die zich wil interesseren in het onderwerp. Uiteindelijk is ook de bedoeling dat het geheel als naslagwerk kan gaan fungeren. Benadrukt wordt dat ieders bijdrage, op welke wijze dan ook, zeer gewaardeerd zal worden.

Faunistische mededelingen

Jaap van Vuure

De volgende soorten werden in 2007 in Zeeland gevangen. Het betreft soorten die nog niet eerder uit deze provincie zijn gemeld, dan wel soorten waarvan slechts enkele waarnemingen bekend zijn.

Assara terebrella (Zincken) werd op 24.v.2007 aangetroffen in de lichtval te Kortgene. Deze Pyralide is gebonden aan spar (*Picea abies*) waarvan de rupsen in de kegels leven. De soort komt vooral voor in het midden van het land en is nieuw voor de prov. Zeeland. Misschien is de soort in deze zeeklei-regio aangewezen op in tuinen geplante “kerstbomen”.

Evergestis limbata (Linnaeus) heeft zich de afgelopen decennia vanuit Zuid-Limburg verspreid over het land, maar was nog niet uit Zeeland gemeld. Op 21.vi.2007 zat een ex. van deze fraaie Pyralide in de lichtval te Kortgene. De rups leeft op verschillende kruiden, waaronder look-zonder-look (*Alliaria petiolata*) en raket (*Sisymbrium officinale*), planten die ook in de omgeving van de vangplaats voorkomen.

Crociosema plebejana Zeller is een zeldzame bladroller die voor het eerst in Kortgene werd gevangen in 2002. Dat was toen het derde bekende exemplaar in ons land en de tweede vindplaats naast Melissant. Dit jaar werd op 20.vii en later weer op 4.x één ex. in de lichtval te Kortgene aangetroffen. Het betreft mannetjes die naast de specifieke tekening te herkennen zijn aan de harige “flapjes” aan de basis van de achtervleugels. Deze van oorsprong subtropische soort leeft onder andere op de zaden van kaasjeskruid (*Malva*), heemst (*Althaea officinalis*) en *Hibiscus*.

Archips crataegana (Hübner). Deze vlinder werd op 3.vi.2007 aangetroffen in de lichtval te Schuddebeurs, iets ten noorden van Zierikzee op Schouwen Duiveland. De val stond aan de rand van een ruim vijftig jaar oud gemengd naald- en loofbos. De vlinder maakt de indruk van een donker exemplaar van *Archips xylosteana* (Linnaeus), maar is daarvan te onderscheiden door de midden-band op de voorvleugel die bij de mannetjes niet doorloopt tot aan de costa zoals dat bij laatstgenoemde soort wel het geval is. De rups leeft op verschillende algemeen voorkomende loofbomen. Voor zover bekend werd deze soort niet eerder gemeld uit Zeeland maar ook in de rest van het land is deze lang niet zo algemeen als *A. xylosteana*.

Pammene splendidulana (Guenée) zat op 26.iv.2007 in de lichtval te Schuddebeurs. Deze donkere bladroller, waarvan de rups gebonden is aan eik (*Quercus*), is te herkennen aan de zilver-witte puntjes op de schubben, de kop-beharing en het zwarte puntje in het distale deel van de voorvleugel. Deze kenmerken zijn alleen goed te zien bij vergroting en voldoende licht met een stereomicroscop. De soort is tot nu toe niet gemeld uit het zuid-westen van het land en is nieuw voor Zeeland.

Strophedra weirana (Douglas) is nieuw voor de provincie Zeeland. Een mannelijk exemplaar werd overdag opgejaagd uit de vegetatie van het Poelbos bij Goes op 19.viii.2007. Deze aan beuk (*Fagus*) gebonden soort is op het oog moeilijk te onderscheiden van de aan eik (*Quercus*) gebonden *S. nitidana* (Fabricius) die al langer bekend is uit deze provincie. In een grijs verleden werden beide voor één soort gehouden. Een genitaalpreparaat bracht uitkomst. *S. weirana* heeft in vergelijking met *S. nitidana* meer ronde dan ovale uiteinden van de valven en in tegenstelling tot de laatste geen cornuti in de vesica van de aedagus.

Cydia amplana (Hübner) werd de afgelopen jaren gemeld uit Kortgene (2002, 2004 en 2006) en Haamstede (2002). Dit jaar werd de vlinder ook aangetroffen in de lichtval te Schuddebeurs (1.viii en 5.viii). Daarnaast werd deze bladroller op 27.vii.2007 gekweekt uit een eikel van de eik (*Quercus*) in de tuin te Kortgene. De soort heeft zich dus definitief in Zeeland gevestigd.

Cydia tenebrosana (Duponchel) is een soort die sinds 1998 uit Zeeland bekend is van zes exx. te Kortgene en er werd in 2001 één ex. te Vrouwenpolder waargenomen. Dit jaar werd op 15.vi overdag een ex. opgejaagd uit de vegetatie naast het fietspad in de duinen van Cadzand (Zeeuws Vlaanderen). Deze aan roos (*Rosa*) gebonden soort blijkt dus op verschillende plaatsen in Zeeland voor te komen, maar is nooit talrijk.

Eudemis porphyrana (Hübner). Deze bladroller was tot voor kort met zekerheid alleen uit Limburg bekend. De laatste jaren wordt hij van meer plaatsen gemeld. In de lichtval te Schuddebeurs werden drie exx. aangetroffen, achtereenvolgens op 28.vi, 15.vii en 12.viii. Voor een zeker onderscheid met *E. profunda* (Denis & Schiffermüller) werden genitaalpreparaten gemaakt. Daaruit bleek dat *E. porphyrana* en de algemener voorkomende *E. profunda* gelijktijdig op dezelfde plaats vlogen! Op 28.vi en 15.vii zaten beide soorten in de lichtval te Schuddebeurs. Als voedselplant wordt voor beide soorten eik (*Quercus*) opgegeven, terwijl *porphyrana* ook gemeld wordt van appel (*Malus*), *Prunus* en meidoorn (*Crataegus*). Al deze voedselplanten waren aanwezig in de directe omgeving van de vangplaats. Dit was aanleiding om in de collectie de exemplaren van *E. profunda* afkomstig uit Kortgene nog eens nader te bezien. Aan de hand van een genitaalpreparaat bleek dat een ex. van 18.vii.2005 eveneens tot *E. porphyrana* behoort. Met terugwerkende kracht nieuw voor Zeeland.

Ypsolopha parenthesella (Linnaeus). Deze aan eik (*Quercus*), berk (*Betula*) en andere loofbomen gebonden soort kwam op 28.vi en 5.viii.2007 in de val te Schuddebeurs. Deze vrij

algemene soort komt in het hele land voor, maar uit het zuid-westen zijn weinig meldingen. De soort is nieuw voor Zeeland.

Ypsolopha sylvella (Linnaeus). Ook deze soort uit het genus is gebonden aan eik (*Quercus*). In Zeeland is een oudere vindplaats op Walcheren bekend. De vangst van een ex. op 12.viii.2007 te Schuddebeurs is dus de tweede bekende vindplaats in de provincie.

Harpella forficella (Scopoli) zat op 12.vi.2007 in de lichtval te Schuddebeurs. Van deze aan dood hout gebonden Oecophoridae is weinig bekend uit het zuid-westen van het land. Voor Zeeland wordt een vindplaats in het oosten van Zeeuws-Vlaanderen opgegeven. Schuddebeurs zou dus de tweede vindplaats in Zeeland zijn.

Hugo van der Wolf

Coleophora boreella Benander. Nieuw voor Nederland. Collega Wittland uit Duitsland ving één exemplaar van deze soort in de schemering met het net boven de vegetatie op Goeree-Overflakkee te Herkingen op 27.vii.2001. De soort komt voor in Scandinavië, de Baltische Staten, Polen en Denemarken. De rups leeft in augustus-september in een zak op de zaden en bladeren van sierlijke vetmuur (*Sagina nodosa*) en overwintert in de zak.

Coleophora coxi Baldizzone & van der Wolf (Baldizzone & van der Wolf, 2007). In juni 2006 ving Anton Cox een serie *Coleophora*'s op een camping aan de voet van de Etna op Sicilië. Dank zij het feit dat er een aantal mannetjes en vrouwtjes aanwezig was kon vast gesteld worden dat het om een nieuwe soort ging. Losse mannetjes en vrouwtjes waren al verzameld in Griekenland en op Kreta, maar niet beschreven. De voedselplant is niet bekend.

Choreutis nemorana Hübner. In september 2007 was ik op vakantie in Italië. In de tuin van mijn vacatiehuis vond ik op een vijgenblad een opvallend wit spinsel. Thuisgekomen leverde het spinsel een mij onbekend vlindertje op. Door op Google *Ficus carica* (=vijg) in te typen kreeg ik een lijst met insecten die op vijg voorkomen. Zodoende was het vrij gemakkelijk om de soort op naam te brengen. De soort is overal verbreid waar de vijg groeit.

Literatuur.

Baldizzone, G. & H.W. van der Wolf. 2007. *Coleophora coxi* Baldizzone & van der Wolf, sp.n.: a new species from the Mediterranean region (Lepidoptera: Coleophoridae). SHILAP Revta lepid., 35: 91-95.

Ab Goutbeek.

Ab bespreekt een aantal bijzondere waarnemingen, voornamelijk uit Dalfsen.

Ectoedemia heringi Toll., fam: Nepticulidae. De rups leeft op eik (*Quercus*) en is op 28.vi.2004 in Dalfsen gevangen. De soort is uit Overijssel ondermeer bekend van Losser uit 1986 en 1988.

Dialectia imperialella Zeller, fam: Gracillariidae. De rups leeft in het blad van smeerwortel (*Symphytum officinale*). De soort is te Dalfsen op 23.vi.2006 waargenomen en in 1999 in Overijssel voor het eerst als bladmijn gevonden.

Spatalistis bifasciana Hübner, fam: Tortricidae, is een soort van vuilboom (*Rhamnus frangula*), die werd gevangen te Rechteren nabij Dalfsen op 23.vi.2006 en bij Den Berg op 14.vi.2006.

Spilonota laricana Heinemann, fam: Tortricidae, is gevangen te Dalfsen op 31.vii.2004. Dit is de eerste vermelding van Overijssel. De rups leeft op Lariks (*Larix*).

Pammene obscurana Stephens, fam: Tortricidae, werd gevonden in Dalfsen op 27.v.2005 en daarmee is het de eerste vondst uit Overijssel. De rups leeft op berk (*Betula*).

Grapholita discretana Wocke, fam: Tortricidae, is een soort van hop (*Humulus lupulus*) die werd gevangen te Dalfsen, Rechteren, op 2.vi.2006, en bij Den Berg op 29.v.2006. De soort werd eerder verzameld in Twente en Salland.

Epermenia chaerophyllella Goeze, fam: Epermeniidae, is een soort van engelwortel (*Angelica*) die werd gevangen te Dalfsen, Dorpstuin, op 14.vi.2006. Dit is de tweede vondst uit Overijssel, de eerste was in 2004 te Zuidloo.

Jaap Zwier

Agrotera nemoralis Scopoli ? fam. Pyralidae. De determinatie is nog onzeker omdat het een afgevlagen dier is. De soort is niet bekend van boven de lijn Arnhem-De Biesbosch en komt vooral voor in Zuid-Limburg. De laatste tien jaar is de soort niet meer waargenomen.

Syncopacma taeniolella Zeller ? fam. Gelechiidae. De determinatie hiervan is eveneens onzeker. Dit is de tweede vangst uit mijn buurt. Het dier is niet algemeen maar komt verspreid in Nederland voor.

Frans Groenen

In het voorjaar van 2006 heeft C. Gielis veel materiaal in de Verenigde Arabische Emiraten (UAE) verzameld. De bladrollers (Tortricidae) zijn gedetermineerd in samenwerking met L. Aarvik. Vóór 2006 was er slechts één soort bekend van de UAE: *Age onychistica* Diakonoff. In totaal zijn er door Cees Gielis tien soorten bladrollers gevangen, waarvan negen dus nieuw voor de UAE. Verder zullen er twee soorten gesynonymiseerd worden met de eerder genoemde *Age onychistica*. De resultaten van het onderzoek worden binnenkort gepubliceerd in een boek over de insecten van de UAE.

Verslag bijeenkomst van de sectie Ter Haar op 24 november 2007 te Lexmond

Maja S.M. de Keijzer

Aanwezig: 44 personen: Anna Almekinders, Ben van As, Anton Baaijens, Gerard Bergsma, Frits Bink, Henk Bunjer, Willem Ellis, Maurice Franssen, Dick Groenendijk, Mathilde Groenendijk, Harry Groenink, L. Groothedde, Ab Goutbeek, Filip ter Haar, Carel ten Ham, Hans Huisman, Auke Hunneman, Henk Hunneman, Maurice Jansen, Willem G. de Jong, Maja de Keijzer, Iet Kiel-Hartog, Ben Kruijsen, Hans Kuijk, Jippe van der Meulen, Frans Post, W. van Rooijen, Andy Saunders, Jan Scheffers, J. Schippers, Jannie Sinnema-Bloemen, Siep Sinnema, Piet van Son, Joep Steur, Marja van der Straten, Joke Stuurman-Huitema, Gerrit Tuinstra, Eddy Vermandel, Ruud Vis, Rob de Vos, Jaap van Vuure, Cun Wijnen, Piet Zumkehr, Jaap Zwier.

Afwezig met afmelding: 9 leden: Hans Bijl, Anton Cox, Adée Heeren-de Boer, Klaas Kaag, René Marcelis, Wiebe Poppe, Peter Rooij, Jeroen Voogd, Cees Zwakhals.

Huishoudelijke mededelingen.

Bestuursmededelingen

Opening. De voorzitter opent de vergadering en vraagt iedereen om met een minuut stilte de dit jaar overleden leden Bob van Aartsen uit Wezep, Guus Kaijadoe uit Voorburg en Hans-Joachim van Loh uit Leer te herdenken. Nadat de afmeldingen worden voorgelezen verwelkomt de voorzitter de nieuwe leden van onze sectie, de heren Zsolt Dobos, Joep Steur en Willem Ellis.

De notulen van de voorjaarsvergadering in Franje worden doorgenomen en er zijn de volgende correcties en aanvullingen:

- p. 7: regel 6 van onder af: "massaal" moet zijn "geregeld".
- p. 9: regel 10 van boven af: "griseola" moet zijn "lurideola".
- p. 11: de foto's van de twee levende vlinders zijn helaas verwisseld.

Terugblik excursie. De voorzitter geeft vervolgens het woord aan Henk Hunneman voor een korte terugblik op de gezamenlijke Ter Haar-Snellen excursie in Kuinre. Hoewel de weersvoorspellingen uitermate slecht waren en de opkomst van de leden matig was, zijn er dit weekend volgens de nu binnengekomen gegevens zo'n 200 macro's en 100 micro's waargenomen. Diverse soorten zijn voor het eerst gemeld in de Flevopolder. Zodra de laatste gegevens binnen zijn, zal er aan de verslaglegging gewerkt worden. Omdat voor de voorbereiding van een excursie meestal een half jaar uitgetrokken moet worden, vraagt de voorzitter of er ideeën zijn voor een bepaald gebied en of er iemand is die de organisatie op zich wil nemen. Er zijn levendige discussies die onderling tot in de pauze doorgaan. Het resultaat is dat in de middag worden megedeeld dat Frans Post bereid is om de organisatie op zich te nemen voor een excursie in Limburg.

Reglementen. De laatste versie van de reglementen is naar iedereen doorgestuurd, per e-mail of per post en is ook in de zaal nog ter inzage. De leden stemmen in met de huidige versie, al zal die naar aanleiding van het commentaar van Ruud Vis, nog wat meer gestroomlijnd worden. Er zitten een paar dubbele vermeldingen in. Het aangepaste reglement zal daarna ter goedkeuring aan het hoofdbestuur van de NEV worden gestuurd.

Vergaderruimte in Lexmond. Het bestuur heeft een brief van de Vijf Hoeven ontvangen waarin de kosten van zaalhuur worden vermeld per 1.1.2008. De prijs gaat omhoog en vanaf 1 januari 2008 zal het niet toegestaan zijn om in de zaal meegebrachte etenswaren te nuttigen. Het buffet heeft in de pauze broodjes, soep, koffie en thee in de verkoop. De volgende vergadering zal nog in Lexmond plaats vinden. Samen met het bestuur van de sectie Snellen zal het bestuur zich beraden over een andere vergaderplaats, die uiteraard ook centraal in het land zal liggen en zowel per auto als per openbaar vervoer bereikbaar zal zijn.

Begroting 2008. De penningmeester presenteert het financiële overzicht dat vanaf heden gebaseerd is op een contributie per kalenderjaar. Voorstel is dat er een algemene reserve van tenminste 1.000,00 Euro zal zijn. Er is een negatief saldo van ongeveer 300,00 Euro maar er is dit jaar nog flink wat contributie te verwachten. Een korte discussie over een mogelijke verhoging van de contributie blijft onbestemd. Er is nog steeds een behoorlijk saldo en de begroting wordt goedgekeurd. Jeroen Voogd zou nog een jaar beschikbaar zijn (zie verslag 2006) en er is nog een nieuw kascommissielid nodig. Wim van Rooijen meldt zich hiervoor aan.

De voorzitter geeft het woord aan Willem Ellis, die de leden van Ter Haar (en Snellen) verzoekt om mee te werken als vrijwilliger aan een validatieproject. De database van de Werkgroep Vlinderfaunistiek (WVF) heeft nu 1,6 miljoen records en deze gegevens moeten betrouwbaar zijn wat betreft vliegtijd en type gebied. Hoe zeker is het dat de waarnemer juist gedetermineerd heeft? Om bij invoer meteen een signaal te krijgen bij twijfelgevallen, heeft Willem een lijst gemaakt waarbij op een schaal van 1 tot 5 de herkenbaarheid en zeldzaamheid van een soort aangegeven kan worden. Kan determinatie buiten in de natuur? Kan dit alleen met vergelijkingsmateriaal zoals boeken of collecties, kan dit alleen via genitaal-onderzoek? Hoe zeldzaam is de soort in een bepaald gebied of in een bepaalde tijd van het jaar? Vrijwilligers kunnen zich melden bij Willem Ellis: wnellis@xs4all.nl

Nationale Nachtvlindernacht. De voorzitter geeft aan dat er bij diverse mensen en partijen onvrede is met de gekozen datum. Een voorstel is om de nacht te houden in de maanden juni/juli als het meestal fraaier weer is, minder koud, als er veel families vakantie houden en wel eens willen gaan kijken en wanneer er vaak kleurrijke en grote vlinders vliegen. De organisatie van de nachten is echter lang van te voren geregeld en in 2008 zal de nacht op 29 augustus gehouden worden. Het streven is om in 2009 met de geuite wensen rekening te houden.

Nederlandse versie van de nachtvlinder-gids van Tirion. De eerste en tweede druk is al uitverkocht. De gids is een geweldig succes. Er komt een derde druk, maar er is nog niet een herziene druk gepland. Iedereen die op- en aanmerkingen heeft over de gids kan deze kwijt bij Mathilde Groenendijk van de Vlinderstichting. De gegevens worden verzameld en bewaard voor een eventuele nieuwe editie.

Opnieuw Rode Lijsten. Rode Lijsten blijken uit te zijn. Op dit moment heeft bescherming van de leefgebieden prioriteit bij natuurorganisaties en ministerie. Als leefgebieden beschermd kunnen en moeten worden, is het noodzakelijk dat we veel kennis hebben van de gebieden en de flora en fauna. Dick Groenendijk, Vlinderstichting, heeft een voorstel om op diverse plaatsen in Nederland volgens een bepaald tijdschema vlindervallen neer te zetten en de gegevens hiervan te verzamelen. Dat zou inzicht bieden over het voorkomen van soorten op dezelfde tijd verspreid over het hele land. Als dit plan doorgaat, zal er een beroep gedaan worden op vrijwilligers.

Bestuursverkiezingen. Zoals aangekondigd treedt Jaap Zwier tijdens deze najaarsvergadering af. Het bestuur heeft als nieuwe kandidaat Maurice Franssen. Volgens de statuten mag de vereniging bij het bestuur kandidaten aanmelden. Dit is niet gebeurd. Daarom is Maurice Franssen zonder verdere stemming aangenomen als bestuurslid. Hij zal binnen het bestuur de taak van de voorzitter overnemen. Het bestuur bedankt Jaap Zwier namens alle leden voor zijn inzet in de afgelopen jaren en heet de nieuwe voorzitter van harte welkom.

Frits Bink doet verslag van de NEV-bijeenkomst op 10 november 2007

Op 10 november j.l. is op de herfstbijeenkomst van de NEV op het kasteel Groeneveld een dag gewijd aan Insecten en Natuurbeheer met als doel te verkennen welke ideeën en wensen er leven onder de leden en welke mogelijkheden er zijn voor de vereniging om op dat gebied in actie te komen.

De directeur van het Staatsbosbeheer, de heer C.Kalden, gaf een uitvoerig overzicht van wat er speelt bij de uitvoering van het natuurbeheer en de belangrijke rol die particulieren daarbij spelen. Het gaat zowel om het uitvoeren van inventarisatiewerk als om het aanreiken van ecologische kennis en om terreingebonden bijzonderheden waarop het beheer kan inspelen en

die benut kunnen worden bij de voorlichting aan het publiek. Vervolgens gaf Jap Smits als medewerker van het SBB een overzicht van de vele maatregelen die door het beheer worden uitgevoerd om gunstige situaties voor de entomofauna te creëren.

Jeroen Voogd gaf een presentatie over de relatie tussen de eik (*Quercus*) en een aantal eikenblad-etters, waarbij het landschap en de groeiconditie van de eiken onvermoede factoren zijn die het voorkomen van vlinders mede bepalen. De relaties kunnen nog veel ingewikkelder zijn als de parasiet anders reageert op landschap dan de gastheer. Met zijn voordracht schoot Jeroen precies in de roos van de voorbeelden die door de heer Kalden genoemd werden als belangrijke bijdragen aan het natuurbeheer.

De dag eindigde in een schalkse suggestie voor de oprichting van de WIN (Werkgroep Insecten en Natuurbeheer) als levenskrachtige wedergeboorte van de CIN (Commissie voor Inventarisatie en Natuurbescherming). Besloten werd dat *en petit comité* onder leiding van Jap Smits verder nagegaan zal worden welke van de gedane voorstellen voor de vereniging geschikt zijn voor verdere acties.

Faunistische mededelingen

Harry Groenink

Het jaar 2007 in Twello, Bathmen en omgeving was een matig vlinderjaar. In het begin van het jaar waren enkele soorten weliswaar vroeg aanwezig maar daar staat tegenover dat veel soorten weinig of niet zijn waargenomen. Enkele leuke vangsten worden vertoond. Op 16.iv.2007 verschijnt *Eupithecia insigniata* (Hübner) in Zuidloo. *Clostera anachoreta* (Denis & Schiffermüller) wordt op 27.iv gevangen in Twello en een dag later op 28.iv verschijnt een *Xanthorhoe* soort in Zuidloo. Het blijkt *ferrugata* (Clerck) te zijn. *Odontopera bidentata* (Clerck) wordt op 20.v.2007 in Zuidloo gevangen. Op 1.vi, opnieuw in Zuidloo, wordt een *Xanthorhoe fluctuata* ab *costovata* genoteerd. *Itame brunneata* (Thunberg) verschijnt op 8.vi in Zuidloo en in dezelfde plaats wordt op 10.vi.2007 een *Malacosoma neustria* (Linnaeus) gezien. Als laatste zien we een exemplaar van *Lacanobia suasa* (Denis & Schiffermüller) dat op 11.vii in Zuidloo is gevangen.

Jaap Zwier

Meer dan twaalf jaar vangt Jaap vlinders in het westen van de Achterhoek en elk jaar opnieuw staat hij voor verrassingen. Natuurlijk is het zo dat elke streek zijn eigen flora en fauna kent, maar soms is het wel frustrerend als een collega een beest elke jaar vangt in een gebied dat toch niet zoveel afwijkt van het gebied waar jijzelf vangt en jij datzelfde dier maar niet te zien krijg. Gelukkig komt het omgekeerde ook voor. In 2007 waren er de volgende verrassingen: *Acronicta alni* (Linnaeus) is geen zeldzame soort in het oostelijk deel van de Achterhoek, maar is in het meer westelijke deel, waar Jaap woont, een leuke verrassing omdat deze daar beslist minder gewoon is. *Miltochrista miniata* (Forster) is een prachtig vlindertje dat dit jaar voor het eerst in Gaander gevangen is.

Een andere vertegenwoordiger van de Arctiidae is *Eilema lurideola* (Zincken). Het is zeker geen zeldzaam beest in de Achterhoek. Tijdens de Snellen-Ter Haar excursie heeft Jaap ook twee exemplaren in het Kuinderbos gezien, maar Frans Post is niet overtuigd en aangezien geen van beide exemplaren gevangen zijn, is er geen bewijs voor de aanwezigheid van de soort. Henk Hunneman zal - helaas - de waarneming daarom van de excursielijst waarnemingen moeten schrappen.

In 2007 is *Cyclophora pendularia* (Clerck), een zeldzame spanner van de zandgronden, voor het eerst rond Doetinchem gevangen. Van *Parascotia fuliginaria* (Linnaeus), waarvan de rups leeft in paddestoelen, werd een tweede opvallend groot exemplaar gevangen. *Sideridis turbida* (Hübner) (die voorheen *S. albicolon* werd genoemd) wordt vermeld als een zeldzame soort die verspreid over het hele land voorkomt en soms lokaal gewoon is (Waring & Townsend, 2006). In de Achterhoek is de soort niet gewoon en het is de eerste maal dat Jaap de soort tegenkomt. *Drymonia querna* (Denis & Schiffmüller) is geen zeldzame vlinder in de Achterhoek, maar dit jaar werd een wel heel fraai exemplaar gevangen. De fraaie rozenspanner *Cidaria fulvata* (Forster) is in de kustprovincies en op enkele plaatsen in het binnenland een gewone soort. De rups leeft op Roos (*Rosa*). Dit opvallende spannertje is dit jaar voor het eerst in Zelhem gevangen. Een soort die ook wordt getoond is *Notodonta tritophus* (Denis & Schiffmüller) welke niet zo vaak in de Achterhoek te vinden is.

Copaxa lavendera en *Automeris* sp. Een vorige keer heeft Jaap een vlinder uit Midden-Amerika laten zien die in een huiskamer is uitgekomen. Het bleek te gaan om een nachtpauwoog *Copaxa lavendera*. De mensen vertelden dat ze het jaar te voren op vakantie geweest waren in Midden-Amerika. De opmerkelijke waarneming haalde de regionale pers. Dit jaar kreeg Jaap een telefoontje van een kennis dat zijn buurman een mooie pauwoogpijlstaart binnen had zitten. Was Jaap geïnteresseerd? De “pauwoogpijlstaart” blijkt een *Automeris* sp. te zijn en komt voor in Brazilië. De huiseigenaren zijn twee jaar geleden, in 2005, inderdaad in Brazilië geweest. Het is zeer goed mogelijk dat er op de een of andere manier een rups of cocon is meegekomen. Rob de Vos meldt dat de soort in extreme omstandigheden wel vaker twee jaar blijft liggen.

Literatuur

Waring, P., & Townsend, M., 2006. Nachtvinders. Veldgids met alle in Nederland en België voorkomende soorten. Tirion Uitgevers B.V., Baarn. 1-415.

Jaap van Vuure

In 2007 werd er door Jaap op licht gevangen in Kortgene op Noord-Beveland en in Schuddebeurs op Schouwen-Duiveland. Dat leverde een aantal soorten op die in Zeeland beslist niet gewoon zijn en waarvan één soort nieuw is voor de provincie.

Watsonalla cultraria (Fabricius) is een aan beuk (*Fagus*) gevonden eenstaartje (Drepanidae) dat in Zeeland niet zo gewoon is als elders in het land. Dat heeft natuurlijk te maken met het feit dat in deze provincie niet zoveel beuken groeien als op zandgronden. De vangst te Kortgene op 30.iv.2007 is de eerste op Noord-Beveland. Daarnaast werden twee exemplaren aangetroffen in de val te Schuddebeurs op respectievelijk 26.iv en 1.viii.2007. Het gaat dus zowel om de eerste als de tweede generatie.

Eupithecia abietaria (Goeze) is nieuw voor de provincie Zeeland. Deze *Eupithecia*-soort is gebonden aan naaldbomen, zoals spar (*Picea abies*). De rupsen leven van de zaden in de kegels. Goede kenmerken zijn de stip en de getande rand. De soort is nog niet gemeld uit het zuidwesten van het land (gegevens *Eupithecia*-project Rob de Vos). Op 5.vi.2007 zat een exemplaar in de lichtval in Kortgene.

Acronicta rumicis (Linnaeus). Deze uil leeft op verschillende kruiden en struiken, waaronder - zoals de naam aangeeft - zuring (*Rumex* sp.). In het hele land is de soort vrij gewoon en is ook in Zeeland aan te treffen maar de soort is nog niet eerder op Noord-Beveland gezien. Voor het eerst in 30 jaar werd een exemplaar in de lichtval te Kortgene gevangen op 16.vii.2007.

Asteroscopus sphinx (Hufnagel). Dit is een najaarsuil die op diverse loofbomen leeft. De soort is in het hele land aan te treffen. In Zeeland zijn slechts enkele incidentele waarnemingen in de duinen bekend. Dit jaar verschijnen er zes exemplaren in de lichtval te Kortgene op 16.vii.2007.

Tot slot nog een opvallend verschijnsel met betrekking tot de trekvlinders. Vorig jaar (2006) werd *Helicoverpa armigera* (Hübner) in Kortgene maar liefst 57 maal gesignaleerd in de lichtval. Dat relatief hoge aantal was in overeenstemming met een landelijke trend. Des te opvallender is het aantal in 2007. In de lichtval in Kortgene werd geen enkel exemplaar aangetroffen. Heel anders is het met de trekker *Mythimna vitellina* (Hübner). In 2006 worden er drie exemplaren waargenomen; dat is al veel voor deze relatief zeldzame trekker. Dit jaar (2007) komen er tien exemplaren op de lamp. De eerste al op 10.vi en de laatste op 7.x.2007.

Maurice Franssen

Maurice toont een door hem gevangen spanner en vraagt zich af om welke soort het gaat. De vlinder is in Ede gevangen in de brandstrook tegen het spoor aan. Het blijkt *Scopula ternata* (Schränk) te zijn. Hans Huisman merkt op dat hij de vlinder kent als een zeldzame soort van het noordoosten van de Veluwe, zoals bij Wapenveld, Tongeren en Nunspeet. De rups leeft op bosbes (*Vaccinium*). Mogelijk breidt het areaal zich naar het zuiden uit.

Gerrit Tuinstra

Voor het uiterste zuidoosten van Friesland zijn enkele leuke vondsten te vermelden.

Van *Polymixis gemmea* (Treitschke) zijn diverse exemplaren gevangen. Uit de zaal wordt opgemerkt dat de soort ook bekend is van de Veluwe. Daarbuiten is de soort nauwelijks waargenomen. Bijzonder zijn ook de waarnemingen van eind augustus en begin september van de najaarssoort *Xesthia agathina* (Duponchel). Ook *Euxoa cursoria* (Hufnagel) is in behoorlijke aantallen waargenomen in hetzelfde gebied, het Aekingerzand nabij Appelscha.

Isturgia limbaria (Fabricius) is in een bremstruweel bij Drachtstercompagnie gevangen. De soort is al jarenlang niet meer in Friesland waargenomen.

Operophtera fagata (Scharfenberg) is in het Bargerveen gevangen door de heren Knecht en Rocks.

Er volgt een schitterende powerpoint-presentatie van de Fries-Brabantse excursie in Drenthe die plaatsvond op 8 en 9 juni 2007 te Schipborg en Dwingeloo. Via deze presentatie zien we de voorspelde regenbuien omzichtig rond het excursiegebied heen wegtrekken.

Tijdens deze excursie werden in het gebied de Burgvallen nabij Schipborg maar liefst 19 exemplaren van *Itame brunneata* (Thunberg) waargenomen. In het beekdal is tevens een aantal exemplaren gevangen van *Perizoma affinitata* (Stephens) die gebonden is aan dagkoekeksbloem (*Silene dioica*).

Op de locatie nabij Schipborg werden in totaal 181 soorten waargenomen en in Dwingeloo 180 soorten. De totaallijst van het weekend telt maar liefst 226 verschillende soorten macro-nachtvlinders. Hier zitten leuke en soms zelfs spectaculaire soorten en aantallen bij zoals 103 exx. van *Leucoma salicis*, één ex. van *Leucodonta bicoloria* (Denis & Schiffermüller), 11 exx. van *Panthea coenobita* (Esper), 13 exx. van *Acronicta alni* (Linnaeus), 27 exx. van *Autographa jota* (Linnaeus), één ex. van *Heliothis maritima* De Graslin, 55 exx. van *Hada plebeja* (Linnaeus), één ex. van *Polychrysis moneta* (Fabricius), 67 exx. van *Plagodis dolabraria* (Linnaeus), drie exx. van *Costaconvexa polygrammata* (Borkhausen), 12 exx. van *Deileptenia ribeata* (Clerck) en vier exx. van *Euphyia unangulata* (Haworth).

In hetzelfde weekend werden wespvinders met feromonen gelokt. Steeds na enkele minuten verscheen de soort *Paranthrene tabaniformis* (Rottemburg). Ook *Synanthedon formicaeformis* (Esper), de wilgenwespvinder, werd op deze manier waargenomen.

Dick Groenendijk houdt (ook namens Jeroen Voogd) een powerpointpresentatie over *Costaconvexa polygrammata* en het klimaat en enkele observaties van de zuidelijke Veluwe (zie elders in dit nummer).

Rob de Vos

Rob komt nog eens terug op het voorkomen van *Eilema lurideola* (Zincken) in Nederland (zie ook Franje 20). Het getoonde verspreidingskaartje op Vlindernet, gebaseerd op gegevens uit het bestand Noctua (bestaande uit gegevens uit literatuur en van waarnemers), blijkt niet juist te zijn en moet worden herzien. Het blijkt dat velen toch nog steeds moeite hebben om *lurideola* en *complana* uit elkaar te halen, terwijl dat helemaal niet zo moeilijk is.

Een bekend kenmerk is de aflopende gele voorrand van *lurideola*, maar daar wordt dan ook meteen vaak fouten mee gemaakt, want *complana* (Linnaeus), die een doorlopende gele voorrand heeft, krult zijn voorvleugels als een kokertje op, waardoor de voorrand niet geheel zichtbaar is en daardoor aflopend lijkt. Meest betrouwbaar is in dit geval de kraag (de patagia) die bij *lurideola* geel met grijs en bij *complana* geheel geel is. Bij opgezette exemplaren worden meer kenmerken zichtbaar en is behalve de voorrand ook de vleugelvorm en de gele kleur op het abdomen verschillend.

Na een nieuw verspreidingskaartje te hebben samengesteld, bestaande uit gecontroleerde gegevens en collectiemateriaal, blijkt dat de soort beperkt is tot de oostelijke helft van het land en de kust (zie fig. A en B op pagina 6). Op de Wadden is *lurideola* bekend van Ameland, Terschelling en Vlieland. In het midden van het land ontbreekt de soort geheel! *Eilema complana* komt wel in heel Nederland voor.

Piet Zumkehr komt met enige mogelijke verklaringen van de verspreiding van *lurideola*. Ook op kleine schaal blijken er grote verschillen in het voorkomen te zijn tussen *lurideola* en *complana*. Blijkbaar stelt *lurideola* veel grotere eisen aan zijn habitat dan *complana* en speelt kalkarme bodem een belangrijke rol. Rob de Vos en Piet Zumkehr kondigen aan er een publicatie aan te zullen wijden.

Joke Stuurman

In 2007 ontving Joke drie meldingen van een rupsenvondst van *Agrius convolvuli* (Linnaeus): één melding uit Den Oever en één uit Koog aan de Zaan. Twee rupsen kwamen in Jokes bezit en daarvan is er één verpopt op 28.ix.2007 en uitgekomen op 2.x.2007. De andere rups kwam niet tot verpopping.

Synanthedon tipuliformis (Clerck). In het vroege voorjaar van 2006 kwam Wim van Rooijen in de tuin in Wijdewormer bomen en struiken snoeien. Hij ontdekte de aanwezigheid van rupsen van *S. tipuliformis* in de zwarte bes (*Ribes nigrum*) en aalbes (*Ribes rubrum*). In juni 2007 ontdekte Joke voor het eerst de vlinders in de tuin.

Op 28.x.2006 vond Joke een haar onbekende rups op een beuk (*Fagus*) in Haaksbergen. Zij heeft de rups meegenomen om op te kweken. Op 26.iv.2007 kwam uit de gordelpop een *Cyclophora linearia* (Hübner). *Actinotia polyodon* (Clerk). Deze mooie uil ving Joke op 15.vii.2007 in haar tuin op het laken. Het was haar eerste waarneming uit Wijdewormer.

Tot slot wordt een noctuide getoond en wordt voor de determinatie de hulp ingeroepen van de aanwezigen. Is dit een *Agrotis* soort? Is dit *ripae*? De uitkomst is dat deze vlinder hoogst waarschijnlijk een heel bleek exemplaar is van *Agrotis exclamationis* (Linnaeus).

Frans Post

Na de overvloed van *Issoria lathonia* (Linnaeus) of kleine parelmoervlinders, *Colias hyale* (Linnaeus) (gele luzernevlinders) en *C. crocea* (Geoffroy) (oranje luzernevlinders) in 2006, is het opmerkelijk dat bij controle in dezelfde gebieden in 2007 slechts enige tientallen parelmoervlinders gezien zijn en maar een paar luzernevlinders. Een positieve ontwikkeling in Midden-Brabant is het voorkomen van de grote weerschijnvlinder, *Apatura iris* (Linnaeus). Deze prachtige maar zeldzame vlinder is in 2007 vaker waargenomen en het Brabants Landschap speelt op deze gunstige ontwikkeling in door in de waarnemingsgebieden open plekken te creëren en de paden meer open te houden. Het resultaat is dat er zelfs vliegende vlinders boven de verharde weg zijn waargenomen.

Het voorkomen van wespevlinders is ook in Noord-Brabant getest met behulp van feromonen zoals blijkt uit het verslag van Gerrit Tuinstra. Hoewel volgens de kaartjes van Vlindernet *Synanthedon vespiformis* (Linnaeus) niet in Noord-Brabant zou voorkomen, kwam de vlinder in de Loonsche en Drunense duinen overal op het feromoon af, soms al vanaf 15.00 uur. De soort kan al in april vliegen en is gebonden aan berk (*Betula*), maar wordt niet overal gevonden waar berk voorkomt. De soort is door Frans Post c.s. wel gevonden in de Loonsche en Drunense Duinen, maar niet in de Peel. De soort blijkt dus niet in natte gebieden met berk voor te komen, maar wel in de drogere gebieden met berk.

Xestia stigmatica (Esper). Over deze voor Nederland nieuwe soort volgt binnenkort een publicatie in Nederlandse Faunistische Mededelingen.

Sabra harpagula (Esper) is dit jaar aangetroffen op een twee jaar oude kapvlakte in Zuid-Limburg.

Lithosia quadra (Linnaeus) die in 2006 een grote influx beleefde in de tweede helft van september, was in 2007 slechts in een klein aantal aanwezig. Wel zijn in Noord-Brabant, Zeeland en Zuid-Limburg rupsen aangetroffen.

De pijlstaart *Proserpina proserpina* (Pallas) is een habitat-richtlijnsoort en is in 2007 in een lichtval terechtgekomen op de Cartierheide. De soort is ook in Zuid-Limburg als rups en als imago gezien nabij Nederweert en Ospel.

Lithophane furcifera (Hufnagel) werd op stroop waargenomen. Met *Itame brunneata* (Thunberg) is iets merkwaardigs aan de hand in 2007. Hierover zal in 2008 gepubliceerd worden in Entomologische Berichten. De rups is gebonden aan bosbes (*Vaccinium*) en hoewel de literatuur geen melding maakt van zwermgedrag is de soort dit jaar gezien in allerlei gebieden waar hij voordien nooit of nauwelijks voorkwam, zoals bijvoorbeeld in Tilburg.

Een aantal soorten die in de jaren zeventig van de twintigste eeuw algemeen, en soms zelfs in schadelijke aantallen werden waargenomen zoals *Leucoma salicis* (Linnaeus), *Malacosomia neustria* (Linnaeus), *Lymantria dispar* (Linnaeus) en *Euproctis chryorrhoea* (Linnaeus) verdwenen bijna geheel in de jaren tachtig. Deze soorten worden door Frans nu weer geregeld gevangen.

Meer dan dertig exemplaren van *Phyllosdesma tremulifolia* (Hübner) zijn dit jaar waargenomen. De soort is bekend van de Peel en heeft een heel korte vliegtijd van ongeveer een half uur en verschijnt meestal een kwartier nadat de duisternis intreedt. Opmerkelijk is de eerste waarnemingdatum in 2007. De vroegste waarnemingsdatum in de catalogus over de jaren 1950-

1968 is 2.v; de vroegste datum waarop Frans zelf de vlinder heeft gezien is 22.iv. en dit jaar vloog het eerste exemplaar al op 16.iv. Deze waarneming past in een groter verband, want veel soorten zijn dit jaar eerder waargenomen dan gemiddeld. Afwachten is wat het najaar van 2007 doet.

Ben Kruijssen vermeldt als aanvulling hierop dat hij bezig is met het verwerken van de gegevens van Guus Kaijadoo uit de Amsterdamse waterleidingduinen. De meeste vlinders zijn actief boven de 7° C., maar heel belangrijk is ook het warmtegetal. Het jaar 2007 is in dit opzicht een heel bijzonder jaar met de hoogste piek in graaddata.

Rob de Vos houdt een praatje over nieuwe Nederlandse soorten sinds de naamlijst van Kuchlein & De Vos (1999). Zie het overzicht op pagina 4.

***Costaconvexa polygrammata* en het klimaat: enkele observaties van de zuidelijke Veluwe**

Jeroen Voogd en Dick Groenendijk

De walstrospanner (*Costaconvexa polygrammata*) is een relatief talrijk voorkomende soort op de Veluwe. Zowel bij vangsten met licht als tijdens het overdag inventariseren op het Wekeromse Zand als de laatste jaren op het Planken Wambuis is de soort geregeld aanwezig en meestal in behoorlijke aantallen. De soort kent drie generaties per jaar en kan in de regel worden aangetroffen tussen half maart en eind september. Ook in het jaar 2006 waren er op het Planken Wambuis drie generaties vlinders aanwezig, hoewel de derde generatie wat lagere aantallen liet zien dan verwacht. In 2007 werden er echter maar twee vlinders waargenomen, beide van de eerste generatie.

Een verklaring voor het ontbreken van *C. polygrammata* op delen van de Veluwe in 2007 proberen we hieronder te geven. Als eerste is het belangrijk om te weten dat *C. polygrammata* de mogelijkheid heeft om het uitkomen van poppen uit te stellen. Dit werd duidelijk naar aanleiding van kweekresultaten van *C. polygrammata* van het Wekeromse Zand. In 2003 werd een kweek opgezet van een vlinder die gevangen was op 29 maart. Normaal gesproken zouden nakomelingen van deze vlinder te verwachten zijn op het moment van de tweede generatie rond mei/juni. In dit geval was de uitkomst van 80% van de poppen uitgesteld tot september, het moment dat de derde generatie vliegt.

Bij de verklaring van het ontbreken van *C. polygrammata* in 2007 is het belangrijk om naar de beschikbaarheid van de waardplant te kijken. Op de Veluwe is dat liggend walstro (*Galium saxatile*), een plant die bij droogte bovengronds verdort en afsterft en ondergronds overleeft. In 2003 was de zomer extreem zonnig en droog en was er op het Wekeromse Zand nauwelijks liggend walstro voorhanden. Dat de soort er in september 2003 toch rondvloog, is te verklaren uit het feit dat de poppen van de eerste generatie alsnog in september uitkwamen (net als in de kweek) en de soort dus in feite de hele tweede generatie heeft overgeslagen. Hierbij is het wel belangrijk om te beseffen dat het in 2003 tijdens de vliegtijd van de tweede generatie al warmer (droger) was dan normaal en in 2006 dit niet het geval was.

Ook de zomer van 2006 was extreem warm. In juli 2006 viel gemiddeld landelijk maar 15 mm regen (normaal 70 mm) en was de temperatuur gemiddeld bijna 5 graden warmer dan normaal. Ook op de Veluwe was het kurkdroog en er was nauwelijks liggend walstro aanwezig.

Dat *C. polygrammata* in september 2006 toch aanwezig was op het Planken Wambuis, heeft waarschijnlijk opnieuw te maken met het feit dat de soort de capaciteit heeft om een deel van de poppen langere tijd te laten overliggen. Dus zijn de vlinders van september 2006 waarschijnlijk vooral (uitgestelde) nakomelingen geweest van eerste generatie vlinders van april. De nakomelingen van de tweede generatie zullen waarschijnlijk een hongerdood gestorven zijn doordat liggend walstro in juli verdord was. Waarschijnlijk is in 2003 een veel groter deel van de poppen uitgesteld uitgekomen dan in 2006. Dit komt omdat in 2003 mei en met name juni al warmer en droger waren dan normaal, hetgeen niet geldt voor 2006. Ook al vloog de tweede generatie in 2006 wel gewoon, de nakomelingen hiervan zullen in juli immers waarschijnlijk een hongerdood gestorven zijn doordat het liggend walstro totaal verdord was in juli. Dat verklaart ook waarom de derde generatie minder talrijk was in 2006 dan verwacht. In het vroege voorjaar van 2007 hebben we op het Planken Wambuis slechts twee vlinders waargenomen. De aprilmaand van 2007 was extreem droog en zonnig. Landelijk is er nagenoeg geen regen gevallen (tegen ruim 40 mm in een normaal jaar) en ook de temperatuur was bijna vijf graden hoger dan normaal. De consequentie was dat er geen liggend walstro op de Veluwe voorhanden was en dat er voor *C. polygrammata* geen waardplanten aanwezig waren om eitjes op af te zetten. Dit is de vermoedelijke oorzaak van het ontbreken van de walstrospanner in de rest van 2007 op het Planken Wambuis.

Deze conclusie wordt ondersteund door het volledig ontbreken van het klein avondrood (*Deilephila porcellus*) in 2007 op het Planken Wambuis. Deze soort is op de Veluwe in het rupsstadium eveneens afhankelijk van liggend walstro (*Galium saxatile*). In normale jaren is dit een relatief talrijke vlinder, maar in 2007 konden in de nazomer nergens op de Veluwe rupsen gevonden worden en verscheen de vlinder gedurende het gehele seizoen niet op licht.

Onze conclusie is dat *Costaconvexa polygrammata* een soort is die een flexibel popstadium heeft en het uitkomen van de poppen kan uitstellen. Op de Veluwe is de soort afhankelijk van de voedselplant en droogte kan leiden tot sterfte bij de rupsen. Plaatselijk kan de soort op de Veluwe daardoor wellicht uitsterven, maar doordat *C. polygrammata* meerdere generaties per jaar heeft, zich de laatste jaren sterk heeft uitgebreid en meerder locaties benut (waaronder meer vochtige), zal de soort niet zo snel uitsterven, maar wel (lokaal) van jaar tot jaar grote fluctuaties kunnen vertonen.

Meer onderzoek is natuurlijk noodzakelijk. Bij veel soorten wordt overliggen of uitgesteld uitkomen mede bepaald door allerlei biotische en abiotische factoren gedurende het rupsstadium. Het is aannemelijk dat dit ook geldt voor *C. polygrammata* en dat de “reactie” van deze soort op warmte en droogte veel complexer in elkaar zit.

Van trekkers en standvlinders

Frits Bink

We discussiëren vaak over de vraag of een bepaalde soort in ons land nu als standvlinder, trekvlinder of als zwerver voorkomt. In Duitsland hanteren ze maar liefst vijf groepen met vier onderverdelingen om de verschillen in trekgedrag te benoemen (Ebert & al. 1991, p 108-109). Waar het om draait is echter dat kennis over de biologie los gezien wordt van de wijze waarop een soort waargenomen wordt. Het gevolg daarvan is dat een soort in verschillende landen anders gekwalificeerd wordt en daar zit niets anders achter dan dat er verschillen in klimaat en landschap zijn waarop de soort reageert. Wat echter vooral in de belangstelling staat is hoe een soort zich in ons eigen land manifesteert.

De ornithologen zijn ons voorgegaan in het herbenoemen van de verschillende typen in voorkomen. Zij onderscheiden tegenwoordig de soorten naar tijdstip en frequentie van waarnemen (Jonsson 1993):

- jaargast: wordt het gehele jaar door waargenomen
- zomergast: treedt in de zomer op en is 's winters afwezig
- wintergast: treedt hier in de winter op en broedt 's zomers in oostelijke en noordelijk streken
- dwaalgast: wordt van tijd tot tijd in enkele individuen waargenomen
- invasiegast: is op onvoorspelbare tijdstippen en plaatsen in grote aantallen aanwezig

Vroeger werd er gesproken over standvogels, trekvogels en dwaalgasten, maar in feite vertonen alle vogels een vorm van trek. De standvogels die als soort het hele jaar door in ons land worden waargenomen, blijken in de winter vervangen te worden door individuen uit het noorden en oosten van Europa, terwijl de hier te lande opgegroeide vogels wegtrekken naar het zuiden en westen. Vandaar dat er andere termen gekozen zijn die het voorkomen in eigen land typeren.

Biologische achtergronden

Hoe een vlindersoort zich in ons land manifesteert bepalen we aan de hand van waarnemingen hier te lande over een reeks van jaren. Dus aan de hand van wat we weten over het voorkomen in ruimte en tijd. Daar zitten echter een aantal haken en ogen aan zoals het interpreteren van verspreidingskaarten en het inschatten van de moeilijkheden bij het waarnemen. Het grote verschil tussen vogelkundigen en vlinderkundigen is dat de laatste te maken hebben met dieren die een dubbel leven leiden; dat van vlinder en dat van rups. Daarmee verbonden zijn de grote verschillen in leefwijze. Er zijn soorten waarvan het vlinderstadium heel kort duurt van nog geen week terwijl andere als vlinder langer dan een jaar kunnen leven. Vlinders die oud kunnen worden hebben veel meer tijd om grote afstanden af te leggen en kunnen dus aangetroffen worden op tal van plekken waar ze zich toevallig even ophouden. Verder is het optreden in één of meer generaties per jaar van een soort van grote invloed op de mogelijkheid van waarnemen. Zulke verschillen leiden tot totaal verschillende beelden over het voorkomen in ruimte en tijd. De biologische kenmerken die te maken hebben met het gedrag in de ruimte kunnen we gemakkelijk in kaart brengen door uit te gaan van de vragen: 1e kan de vlinder trekken, 2e hoe verplaatst deze zich.

Kan de vlinder trekken?

Vanuit de kennis van de biologie van een soort kunnen we ons wel een beeld vormen of een bepaalde soort het vermogen heeft om te kunnen trekken. Het gaat hierbij om een combinatie

van verschillende biologische eigenschappen die bepaalt of een vlinder wel of niet tot trekken in staat is.

Biologische eigenschappen

	ja	tamelijk	nee
1 vlinder leeft lang	> 2 maanden	1 maand	1 week
2 heeft uitgestelde voortplanting	> 1 maand	1 week	1 dag
3 kan snel vliegen	> 20 km/uur	15 km/uur	< 10 km/uur
4 kan tegen een stootje	hitte en vorst	warmte en koelte	behoeft beschutting

Een vlinder die viermaal 'ja' scoort, kan in principe een heel goede trekvlinder zijn zoals *Vanessa atalanta*. Bij een score van viermaal 'nee' is deze in het geheel niet als trekvlinder aan te merken en als er desondanks in zijn verschijnen in tijd en plaats het vermoeden van het optreden van trek gewekt wordt, moet er een heel ander mechanisme de verspreiding veroorzaken. Dat kan de wind zijn die pas uitgekomen rupsjes die een zweefdraad produceren of uitgerust zijn met zeer lange haren, over zeer grote afstanden meevoert. In het vlinderstadium kan ook passieve verplaatsing optreden en dit gebeurt vooral bij soorten waarvan de vlinders bij een dreigend onweer of een naderend front hyper actief worden en daardoor over grote afstanden door de luchtstroom meegevoerd worden. De plekken waar de dieren terechtkomen zijn in beide gevallen willekeurig en vele individuen zullen ten gronde gaan doordat de omstandigheden op de plaats van landing ongeschikt zijn.

Hoe verplaatst de vlinder zich?

Deze vraag is lastiger te beantwoorden maar door waarnemingen te combineren ontstaat er toch wel een beeld hoe deze zich in de ruimte gedraagt. Zowel mensen die transecten lopen als mensen die met een vanglamp op verschillende plekken komen, krijgen heus wel een beeld van het ruimtelijk gedrag van vlinders. Van enkele soorten zijn er op bepaalde plekken in Europa waarnemingen van trek over honderden kilometers maar bij de meeste soorten gaat het om waarnemingen van verplaatsing binnen de ruimte van een landschap. In dat geval gaat het om afstanden van slechts enkele kilometers (verplaatsing op macroschaal) of zelfs maar van enkele honderden meters (mesoschaal). Ook soorten die bekend staan om hun populaties van plaatstrouwe vlinders, zullen toch van tijd tot tijd toch wel individuen voortbrengen die een trekneiging vertonen en dan als zwerver ver buiten de woonplek aangetroffen worden. Voor de stichting van een nieuwe populatie zijn deze buitenbeentjes natuurlijk essentieel.

Uit de verzamelde veldwaarnemingen kunnen de verschillende mate van verplaatsing gedestilleerd worden en benoemd naar schaal waarop dit in een landschap plaatsvindt:

Verplaatsingsgedrag

te overbruggen afstand (life time track)	actief	deels actief	passief
1 over hele grote afstanden (giga- en megaschaal)	A	E	I
2 overbrugt ongeschikt gebied (macroschaal)	B	F	J
3 blijft binnen geschikt gebied (mesoschaal)	C	G	K
4 blijft nabij de geboorteplek (microschaal)	D	H	L

Alleen categorie A omvat de echte trekvlinders en categorie B de soorten die in een wijde omgeving een gebied verkennen zoals de meeste witjes (Pierinae) en vossen (Nymphalinae) dat doen. De categorie D omvat de soorten waarvan de vlinders zeer wel in staat zijn om grote afstanden af te leggen, maar zich strikt oriënteren op de plaats waar ze uitgekomen zijn. Het kan zelfs zijn dat ze zich tijdelijk ver verwijderen om te foerageren maar daarna weer terugkeren. Dit type gedrag komt voor bij enkele soorten blauwtjes (Lycaenidae) vosjes en zandoogies (Nymphalidae).

Classificeren van voorkomen in eigen land

Het registreren van waarnemingen van individuen naar plaats en tijd wordt door velen beoefend en de resultaten worden benut zowel voor onderzoek als voor het natuurbeleid. Een onderscheiding in drie gradaties van het voorkomen in ruimte en tijd levert al negen mogelijkheden van voorkomen in eigen land

Eenvoudige classificatie in negen typen naar mate van waarnemen

in de tijd \ in de ruimte	overall	regionaal	plaatselijk
vaak	A	B	C
soms	D	E	F
zelden	G	H	I

Op de soorten die onder categorie A vallen wordt het etiket ‘zeer algemeen’ geplakt en bij C kunnen de soorten de kwalificatie ‘zeldzaam’ krijgen op grond van het feit dat ze beperkt voorkomen. Lastiger wordt het bij G, dat zouden wel eens trekkers kunnen zijn en onder I vallen dan de soorten waarvan je eigenlijk niet weet wat de waarnemingen voorstellen, het zouden dwaalgasten kunnen zijn. Maar waarnemingen in deze categorie kunnen wel grote opschudding teweegbrengen onder de vlinderkundigen.

Worden deze waarnemingen in een tijdreeks geplaatst dan volgt daar een toename, een gelijkblijven of een achteruitgang uit, een kwalificatie die telt bij het natuurbeleid. Deze gegevens missen echter de achtergrond van de biologische verbanden die er aan ten grondslag liggen. En daar kan veel aan verbeterd worden door een typering van de soorten te ontwikkelen waarmee het verband met de waarnemingen in voorkomen naar plaats en tijd wel is te leggen. De gebruikelijke aanduiding van standvlinder, trekvlinder en zwerver is daarvoor ongeschikt. Wij moeten termen zoeken die pakkend zijn voor het typeren van een biologisch kenmerk. Een voorstel: trekker, verkenner, blijver, dwaler.

Karakterisering naar gedrag in de ruimte

Een trekker is in staat tot grote prestaties op het gebied van verplaatsen en navigeren en zoekt de gebieden op waar een geschikt seizoen heerst en kan daarin de geschikte voortplantingsplaatsen nauwkeurig opsporen. Kan dus overall aangetroffen worden, gewoonlijk in kleine aantallen. Voorbeeld: *Vanessa atalanta*, *Macroglossum stallaratum*

Een verkenner vertoont het gedrag van altijd de geboorteplaats verlaten om te speuren naar nieuwe plekken en kan eveneens overall aangetroffen worden. Voorbeelden: *Pieris* sp, *Aglais urticae*.

Een blijver oriënteert zich op de omgeving van de plaats van geboorte en komt daardoor gewoonlijk slechts plaatselijk voor en vaak in grote aantallen. Voorbeelden: *Melitaea athalia*, *Hipparchia semele* en *Maculinea alcon*

Een dwaler vertoont geen binding met de plek van geboorte en de vlinder lijkt willekeurig rond te dwalen. De vlinder vertoont vaak een opmerkelijke specialisatie in het vinden van de andere sekse via een geurspoor. Het voortbestaan van de populatie is bij deze soorten afhankelijk van een grote ruimte aan geschikt gebied. Het voorkomen van dergelijke soorten is in hoge mate onvoorspelbaar, na jaren van onvindbaar zijn kunnen ze onverwacht talrijk optreden. Voorbeelden: *Orgyia* spp en vele andere soorten uit de families van de Lymantriidae en Lasiocampidae.

Uiteraard bestaan er vele tussenvormen, maar deze zijn makkelijk te duiden door een combinatie van termen.

De term ‘zwerver’ kan gebruikt worden als neutrale aanduiding voor individuen die men aantreft op plaatsen ver buiten het gebied waar ze zich kunnen voortplanten en dus ongericht aan het trekken zijn maar niet als een trekvlinder aangemerkt kunnen worden op grond van hun biologische eigenschappen.

Deze indeling van soorten die gebaseerd is op het gedrag van de vlinders biedt de mogelijkheid om vanuit een andere visie naar verspreidingskaarten en rode lijsten te kijken. Voor het vergaren van de benodigde kennis zijn we echter aangewezen op een groot aantal waarnemers die gericht op het gedrag van vlinders letten. Daarnaast moeten we tevens beschikken over een centrale opslagplaats voor de verzamelde gegevens waar de waarnemers snel en gemakkelijk met hun gegevens terecht kunnen.

Literatuur

Ebert, G. & E. Rennwald (eds), 1991. Die Schmetterlinge Baden-Württembergs. Band I, Tagfalter I. Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart.

Jonsson, L 1993. Vogels van Europa. Tirion, 8^e druk

Verslag excursie Snellen en Ter Haar 24-26 juni 2005 te Eersel.

Frans Groenen en Louis van Deventer

In het weekend van 24-26 juni 2005 hebben de secties Snellen en Ter Haar hun jaarlijkse excursie gehouden.

De lokatie was dit jaar het gebied rondom Bergeijk in de provincie Noord-Brabant. Er werd geïnventariseerd in de terreinen van Boswachterij “De Kempen” en de “Hapertse Heide”. De deelnemers werden ondergebracht in een Brabantse Herberg aan de rand van de terreinen met de spreekwoordelijke naam “De Negende Zaelighyt” waar het goed toeven was in alle opzichten! Ook dit jaar was de excursie goed bezocht: in totaal namen 29 mensen eraan deel!

De excursielocatie is door beide sectiebesturen uitgekozen vanwege de grote variatie in biotopen en het feit dat er in het verleden slechts weinig is geïnventariseerd waardoor er kans is op opmerkelijke en bijzondere waarnemingen. In totaal werden er tien verschillende plekken in de terreinen aangeboden waar de deelnemers hun waarnemingen en vangsten konden verrichten.

De weersomstandigheden in het inventarisatieweekend waren erg goed; stevige bewolkte luchten, een gemiddelde temperatuur van zo’n 17-19 graden en vooral in de zaterdag warm en onweersachtig.

De lokale natuurbeschermingsorganisaties werden vooraf geïnformeerd over het inventarisatie-weekend en kregen de gelegenheid aan te sluiten. Diverse mensen hebben van deze gelegenheid gebruik gemaakt.

Tenslotte past hier een woord van dank aan de heer Sjaak Smits van boswachterij De Kempen van Staatsbosbeheer die ons zeer gastvrij ontving in de prachtige door hem beheerde terreinen en ons ter plaatse informeerde over alle bijzonderheden van het terrein.

Omschrijving van het gebied.

Het 2400 ha grote gebied, een voormalig landgoed, is gelegen ten zuiden van Eersel tegen de Belgische grens. Het bestaat voor een groot gedeelte uit bossen met in het noorden het heide gebied “de Cartierheide”. Het gebied wordt aan de oostzijde omsloten door grote gemeentelijke bosgebieden, in het zuiden door, net over de Belgische grens gelegen, oude landgoederen (abdij van Postel) en in het westen wederom door gemeentelijke bosgebieden die een verbinding vormen met de Reuselse Moeren. In het noorden wordt het gebied begrensd door de A67.

Het is een gevarieerd bos met veel loof- en naaldhoutsoorten: eik, waaronder Amerikaanse eik (*Quercus rubra*), beuk (*Fagus*), berk (*Betula*), esdoorn (*Acer*), lijsterbes (*Sorbus*), els (*Alnus*), meidoorn (*Crataegus*), acacia (*Robinia*), kastanje (*Castanea*) populier (*Populus*), es (*Fraxinus*), diverse wilgensoorten (*Salix*), hazelaar (*Corylus*), vlier (*Sambucus*), krentenboompje (*Amelanchier*), fijnspar (*Picea abies*), douglasspar (*Pseudotsuga menziesii*), larix (*Larix*), grove den (*Pinus sylvestris*) en servische spar (*Picea omorika*). In de ondergroei vinden we verder kamperfoelie (*Lonicera*), bosbes (*Vaccinium*) en braam (*Rubus*) als ondergroei. Ook komt er plaatselijk gaspeldoorn (*Ulex*) voor.

Naast droge bossen zijn delen van het bos nat tot zeer nat doordat de waterlopen “de Aa” en “Goorloop” door het bos stromen. Het productiebos is geleidelijk aan omgevormd tot een meer natuurlijk bos. Als gevolg van dit beheer ontstaat er meer en meer een gemengd bos met natuurlijke opslag. In het bos is veel dood (loof)hout. Naast het zich verjongende bos zijn er ook kapvlakten. In het bos bevinden zich natte bloemrijke hooilandjes, heideveldjes en ruigtevegetaties. Op de hooilandjes komt zonnedauw (*Drosera*) massaal voor. Ook bevinden zich aan de zuidelijke rand van het bos enkele extensief begraaide, bloemrijke, weilanden met voor het vee ontoegankelijke poelen die zijn omzoomd door houtsingels. Aansluitend hierop is een wildakker ingezaaid.

De Cartierheide is een uitgestrekt heidegebied dat doorsneden wordt door een beekje en omzoomd wordt door broekbossen en gagevelden. De heide varieert van droog naar nat. De klokjesgentiaan komt daar veel voor. Op de heide bevinden zich enkele vennen. De heide wordt extensief begraaasd door koeien

De waarnemingen

Alle soorten zijn waargenomen als imago, behalve daar waar anders aangegeven. In totaal werden er 448 soorten vlinders uit 35 families waargenomen. Nomenclatuur en taxonomische volgorde zijn naar Kuchlein & De Vos (1999): Geannoteerde naamlijst van de Nederlandse vlinders.

Vindplaatsen

BBK= Bladel, Boswachterij De Kempen; BCH= Bladel, Cartierheide;

BGL= Bladel, Goorloop; BEW= Bergeijk, Witrijt; BEH= Bergeijk, Enderheide.

Waarnemers en hun afkorting, die gegevens hebben aangeleverd:

KH: K.J. Huisman, Wezep

HHK: Ten Ham K.J. Huisman, M.S.M.de Keyzer, Dordrecht, Wezep

JSS: S.G. & G.W. Sinnema-Bloemen, Hemrik

AS: A. Saunders, St. Nicolaasga

JV: J. van Vuure, Kortgene

FG: F. Groenen, Luyksgestel

LvD: L. van Deventer, Drunen

JHS: J. & H. Stuurman, Wijdewormer

AHH: A. & H. Hunneman, Gorredijk

GT : G. Tuinstra, Drachten

PR: P.J. Rooij, Brielle

Stadium: O= Ovum; L= Larve; Z= zak

Naam	Lokatie	Stadium	Waarnemer
Hepialidae			
Hepialus humuli	BGL	A	HHK,GT,LvD,PR,AS, HH
Phymatopus hecta	BBK	A	AHH,LvD,JSS
Opostegidae			
		A	
Pseudopostega auritella	BEW	A	LvD
Nepticulidae			
Ectoedemia subbimaculella	BBK	A	HHK
Adelidae			
Nemophora degeerella	BBK	A	FG,PR
Tischeriidae			
Tischeria ekebladella	BBK	A	HHK
Tineidae			
Monopis laevigella	BBK	A	KH
Monopis monachella	BEW	A	LvD
Monopis obiella	BEW	A	LvD,HHK
Tinea semifulvella	BBK	A	FG,HHK
Morphoga choragella	BEW	A	LvD,HHK
Nemopogon claoCELLa	BBK	A	HHK
Psychidae			
Sterrhopterix fusca	BBK	A	FG
Psyche casta	BBK	Z	HHK
Gracillariidae			
Caloptilia alchemilata	BBK	A	HHK
Caloptilia stigmatella	BEW	A	LvD, HHK
Gracillaria syringella	BBK	A	FG

<i>Parornix betulae</i>	BEW A LvD
<i>Parornix finitimella</i>	BEW A LvD
<i>Caloptilia elongella</i>	BBK A FG
Yponomeutidae	
<i>Argyresthia brockeella</i>	BBK A JHS,LvD,PR,HHK
<i>Argyresthia goedartella</i>	BBK A JHS
<i>Argyresthia retinella</i>	BBK A HHK
<i>Argyresthia trifasciata</i>	BBK A FG
<i>Yponomeuta evonymella</i>	BBK A JHS,PR,HHK
<i>Yponomeuta padella</i>	BBK A JHS
<i>Argyresthia pruniella</i>	BBK A HHK
Glyphipterigidae	
<i>Glyphipterix thrasonella</i>	BBK A FG,LvD,HHK
Oecophoridae	
<i>Tubuliferodes josephinae</i>	BBK A JV
<i>Semioscopis avellanella</i>	BEW A LvD
<i>Ethmia quadrilella</i>	BEW A LvD
<i>Batia lunaris</i>	BBK A JHS,LvD
<i>Batia unitella</i>	BBK A HHK
<i>Bisigna procerella</i>	BBK A JHS,FG
<i>Crassa unitella</i>	BEW A LvD
<i>Denisia similella</i>	BBK A HHK
<i>Metalampra cinnamomea</i>	BBK A FG
<i>Oecophora bractella</i>	BBK A AHH,FG,GT,PR
<i>Stathmopoda pedella</i>	BEW A LvD, HHK
<i>Harpella forficella</i>	BBK A FG,JV,GT,LvD,PR,HHK
<i>Hofmannophila pseudopretella</i>	BBK A HHK
<i>Oegoconia caradja</i>	BBK A HHK
Xyloryctidae	
<i>Cosmiotes feyerella</i>	BBK A HHK
<i>Elachista canapennella</i>	BBK A HHK
Coleophoridae	
<i>Coleophora glaucicolella</i>	BBK A KH
<i>Coleophora trochilella</i>	BBK A HHK
<i>Coleophora albidella</i>	BEW A LvD
<i>Coleophora flavipennella</i>	BBK A FG,LvD,HHK
<i>Coleophora laricella</i>	BBK A FG
<i>Coleophora lutipennella</i>	BBK A FG
<i>Coleophora milvipennis</i>	BBK A HHK
<i>Coleophora palliatella</i>	BCH A GT
<i>Coleophora serratella</i>	BBK A HHK
<i>Coleophora tamesis</i>	BBK A HHK
<i>Coleophora versurella</i>	BBK A HHK
<i>Coleophora kuehnella</i>	BBK A FG
Blastobasidae	
<i>Hypatopa binotella</i>	BBK A JHS,FG,JSS,HHK

Gelechiidae

<i>Neofaculta ericetella</i>	BBK A HHK
<i>Anacampsis blattariella</i>	BBK A FG,LvD
<i>Bryotropha galbanella</i>	BEW A LvD
<i>Bryotropha terrella</i>	BBK A FG,HHK
<i>Bryotropha similis</i>	BBK A FG,HHK
<i>Helcystogramma rufescens</i>	BBK A FG
<i>Monochroa lucidella</i>	BBK A HHK
<i>Teleiodes luculella</i>	BBK A JHS,JV,PR,HHK
<i>Brachmia blandella</i>	BBK A FG,JSS,HHK
<i>Chionodes electella</i>	BBK A FG,HHK
<i>Endrosis sarcitrella</i>	BBK A HHK
<i>Exoteleia dodecella</i>	BBK A JHS,PR,HHK
<i>Parachronistis albiceps</i>	BBK A HHK
<i>Recurvaria leucatella</i>	BBK A HHK
<i>Sophronia semicostella</i>	BBK A JHS
<i>Syncopacma larseniella</i>	BBK A FG,JSS,HHK
<i>Teleiodes paripunctinella</i>	BBK A JHS
<i>Teleiodes vulgella</i>	BBK A HHK
<i>Scrobipalpa acuminatella</i>	BBK A HHK

Limacodidae

<i>Apoda limacodes</i>	BBK A AHH,AS,FG,JV, T,JSS,HHK
------------------------	-------------------------------

Zygaenidae

<i>Zygaena filipendulae</i>	BBK A FG
-----------------------------	----------

Cossidae

<i>Cossus cossus</i>	BBK A AHH,AS,FG,GT,PR,HHK
<i>Zeuzera pyrina</i>	BBK A AHH, S,JHS,GT,PR,JSS,HHK

Tortricidae

<i>Tortrix viridana</i>	BCH A AHH,JHS,LvD,PR,HHK
<i>Aleimma loeflingiana</i>	BBK A FG
<i>Acleris ferrugana</i>	BBK A FG,JSS
<i>Acleris forsskaleana</i>	BBK A PR, HK
<i>Acleris logiana</i>	BBK A FG
<i>Acleris notana</i>	BBK A HHK
<i>Aethes nicanana</i>	BEW A LvD,HHK
<i>Aethes margaritana</i>	BBK A FG,JHS
<i>Aethes rubigana</i>	BEW A LvD
<i>Agapeta hamana</i>	BBK A FG,JHS,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Eupoecilia angustana</i>	BBK A HHK
<i>Phalonidia manniana</i>	BK A FG,LvD,HHK
<i>Cnephasia asseclana</i>	BBK A FG,LvD
<i>Cnephasia incertana</i>	BBK A HHK
<i>Cnephasia stephensiana</i>	BBK A JHS
<i>Dichelia histrionana</i>	BBK A FG
<i>Ditula angustiorana</i>	BBK A HHK,FG
<i>Archips podana</i>	BBK A JHS,FG,LvD,PR,HHK

<i>Archips rosana</i>	BBK A FG
<i>Archips xylosteana</i>	BBK A JHS,FG,HHK
<i>Archips betulana</i>	BEW A LvD
<i>Archips oporana</i>	BBK A HHK
<i>Clepsis consimilana</i>	BBK A FG
<i>Clepsis pallidana</i>	BBK A FG
<i>Clepsis spectrana</i>	BBK A FG
<i>Pandemis cerasana</i>	BBK A JHS,FG,LvD,PR,HHK
<i>Pandemis cinnamomeana</i>	BBK A FG,HHK
<i>Pandemis heparana</i>	BBK A FG,HHK
<i>Periclepsis cinctana</i>	BBK A PR
<i>Adoxophyes orana</i>	BBK A HHK
<i>Epagoge grotiana</i>	BBK A FG,LvD,HHK
<i>Ptycholomoides aeriferana</i>	BBK A JHS,FG,LvD,HHK
<i>Lozotaeniodes formosana</i>	BBK A KH,LvD
<i>Endothenia marginana</i>	BBK A FG
<i>Ancylis unculana</i>	BBK A FG,HHK
<i>Celypha lacunana</i>	BBK A JHS,FG,LvD,PR
<i>Olethreutes arcuella</i>	BBK A JHS,FG,GT,PR,HHK
<i>Olethreutes schulziana</i>	BBK A JV
<i>Apotomis betuletana</i>	BBK A JHS,HHK
<i>Apotomis sororculana</i>	BBK A FG
<i>Apotomis turbidana</i>	BBK A JHS,JSS
<i>Hedya nubiferana</i>	BBK A FG
<i>Epiblema uddmanniana</i>	BBK A HHK
<i>Epiblema rosaecolana</i>	BBK A KH
<i>Notocelia uddmanniana</i>	BBK A FG,LvD
<i>Notocelia roborana</i>	BBK A PR
<i>Epinotia bilunana</i>	BBK A FG
<i>Epinotia demarniana</i>	BBK A FG,LvD,HHK
<i>Epinotia ramella</i>	BBK A FG
<i>Epinotia tedella</i>	BBK A HHK
<i>Epinotia tenerana</i>	BBK A FG
<i>Eucosma campoliliana</i>	BBK A FG,LvD,HHK
<i>Eucosma cana</i>	BBK A FG,LvD,HHK
<i>Spilonota laricana</i>	BBK A FG
<i>Spilonota ocellana</i>	BBK A JHS,HHK,HHK
<i>Gypsonoma dealbana</i>	BBK A JHS,FG,LvD,HHK
<i>Rhyacionia pinicolana</i>	BBK A FG,LvD,JSS
<i>Rhyacionia pinivorana</i>	BBK A FG
<i>Cydia fagiglandana</i>	BBK A HHK
<i>Cydia pomonella</i>	BBK A HHK
<i>Cydia splendana</i>	BBK A HHK
<i>Grapholita compositella</i>	BBK A HHK
<i>Dichrorampha petiverella</i>	BBK A HHK
<i>Dichrorampha sedatana</i>	BBK A FG

<i>Dichrorampha simpliciana</i>	BBK A FG
<i>Pammene fasciana</i>	BBK A FG,HHK
<i>Lathronympha strigana</i>	BBK A KH
Choreutidae	
<i>Anthophila fabriciana</i>	BBK A FG
Pterophoridae	
<i>Buckleria paludum</i>	BBK A FG,HHK
<i>Capperia britaniodactylus</i>	BBK A FG
<i>Hellinsia didactylitis</i>	BBK A HHK
<i>Oxyptilus chrysodactyla</i>	BEW A JSS,HHK
<i>Platyptilia tetradactyla</i>	BBK A JV
<i>Platyptilia pallidactyla</i>	BBK A JV,GT,LvD,PR,HHK
<i>Adaina microdactyla</i>	BBK A AHH,LvD
<i>Pterophorus pentadactyla</i>	BBK A AHH,FG,GT,LvD
Pyralidae	
<i>Trachycera marmorea</i>	BBK A HHK
<i>Trachycera suavella</i>	BBK A HHK
<i>Agriphila straminella</i>	BEW A LvD,HHK
<i>Agrotera nemoralis</i>	BEW A LvD
<i>Anacampsis populella</i>	BBK A HHK
<i>Assara terebrella</i>	BEW A JSS,HHK
<i>Dioryctria abietella</i>	BBK A JHS,JV,PR,JSS
<i>Dioryctria simplicella</i>	BEW A LvD
<i>Dioryctria sylvestrella</i>	BEW A LvD,HHK
<i>Donacaula forficella</i>	BBK A PR
<i>Endotricha flammealis</i>	BBK A AHH,JHS,FG,LvD,PR,HHK
<i>Eurrhyncha hortulata</i>	BBK A AHH,FG,GT,LvD,PR,HHK
<i>Evergestis limbata</i>	BBK A JHS,JV
<i>Evergestis extimalis</i>	BBK A HHK
<i>Evergestis pallidata</i>	BBK A PR
<i>Hypsopygia costalis</i>	BCH A AHH
<i>Ostrinia nubilalis</i>	BBK A JHS,HHK
<i>Pediasia contaminella</i>	BEW A LvD,HHK
<i>Pempelia formosa</i>	BBK A HHK
<i>Perinephela lancealis</i>	BBK A JHS,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Scoparia ambigua</i>	BBK A JHS,FG,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Scoparia subfusca</i>	BEW A LvD
<i>Sitochroa verticalis</i>	BBK A JHS
<i>Witlesia pallida</i>	BEW A LvD
<i>Acentria ephemerella</i>	BBK A HHK
<i>Acrobasis consociella</i>	BEW A LvD
<i>Anania verbascalis</i>	BBK A HHK
<i>Aphomia sociella</i>	BBK A HHK
<i>Calamotropha paludella</i>	BEW A LvD,PR,JSS,HHK
<i>Catoptria osthelderi</i>	BBK A LvD
<i>Catoptria permutatella</i>	BEW A LvD

<i>Catoptria pinella</i>	BEW A LvD,PR,HHK
<i>Catoptria margaritella</i>	BBK A JHS,JV,LvD,PR,HHK
<i>Crambus lathoniellus</i>	BBK A PR,HHK
<i>Crambus pascuella</i>	BBK A JHS,LvD,PR,HHK, KH
<i>Crambus perlella</i>	BBK A PR,JSS,HHK
<i>Crambus margaritella</i>	BBK A HHK
<i>Crambus pratella</i>	BBK A KH
<i>Chrysoteuchia culmella</i>	BBK A JHS,FG
<i>Dipleurina lacustrata</i>	BEW A JSS
<i>Ecliptopera silaceata</i>	BBK A HHK
<i>Elophila nymphaeata</i>	BBK A JV,GT,LvD,PR,HHK
<i>Eudonia mercurella</i>	BBK A HHK
<i>Nymphula stagnata</i>	BBK A AHH
<i>Pempelia palumbella</i>	BBK A HHK
<i>Phlyctaenia coronata</i>	BBK A HHK
<i>Phlyctaenia perlucidalis</i>	BBK A PR,JSS
<i>Pleuroptya ruralis</i>	BBK A JHS
<i>Pyralis farinalis</i>	BBK A HHK
<i>Schoenobius gigantella</i>	BGL A GT
<i>Ephestia parasitella</i>	BBK A HHK
Lasiocampidae	A
<i>Dendrolimus pini</i>	BBK A AHH,AS,JHS,FG,GT,LvD,JSS, HHK
<i>Euthrix potatoria</i>	BEW A LvD
<i>Macrothylacia rubi</i>	BCH O AHH,GT,HHK
<i>Malacosoma neustria</i>	BBK A AS,JHS,GT,LvD,PR,JSS
Sphingidae	
<i>Hyloicus pinastri</i>	BCH A AHH,LvD,PR
<i>Mimas tiliae</i>	BBK A AHH,AS,FG,LvD,JSS
<i>Sphinx pinastri</i>	BBK A AS,JHS,GT,JSS,HHK
<i>Deilephila elpenor</i>	BBK A AH,AS,JHS,GT,LvD,PR,JSS,HH
<i>Laothoe populi</i>	BBK A KH
<i>Smerinthus ocellata</i>	BBK A AHH,AS,GT,HHK
Hesperiidae	
<i>Ochlodius faunus</i>	BBK A FG,JV,HHK
Pieridae	A
<i>Gonepteryx rhamni</i>	BBK A FG,HHK
<i>Pieris napi</i>	BBK A FG,HHK
<i>Pieris rapae</i>	BBK A HHK
Lycaenidae	
<i>Callophrys rubi</i>	BBK A FG
<i>Celastrina agriolus</i>	BBK A FG
Nymphalidae	
<i>Aphantopus hyperanthus</i>	BBK A FG,HHK
<i>Coenonympha pamphilus</i>	BBK A FG
<i>Maniola jurtina</i>	BBK A HHK
<i>Polygonia c-album</i>	BBK A FG

<i>Vanessa atalanta</i>	BBK A FG
Drepanidae	
<i>Falcaria lacertinaria</i>	BBK A FG
<i>Habrosyne pyritoides</i>	BBK A AHH,AS,JHS,FG,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Ochropacha duplaris</i>	BEW A JSS, HHK
<i>Tethea or</i>	BBK A AS, GT, LvD
<i>Tethea ocularis</i>	BBK A AHH, AS
<i>Tetheella fluctuosa</i>	BCH A AHH,AS,JHS,GT,PR,JSS
<i>Drepana curvatula</i>	BBK A JHS
<i>Drepana falcataria</i>	BEW A LvD, PR
<i>Thyatira batis</i>	BBK A
Geometridae	
<i>Aethalura punctulata</i>	BEW A LvD
<i>Biston betularia</i>	BCH A AHH,AS,JHS,GT,PR,JSS,HHK
<i>Bupalus piniaria</i>	BCH A AHH,AS,GT,PR,JSS,HHK
<i>Calospilos sylvata</i>	BBK A PR,HHK
<i>Cepphis advenaria</i>	BCH A AHH,FG,LvD
<i>Chlorissa viridata</i>	BBK A FG
<i>Chloroclystis v-ata</i>	BCH A AHH,PR,HHK
<i>Chloroclysta truncata</i>	BBK A HHK
<i>Comibaena bajularia</i>	BBK A JHS,AHH,AS,JV,FG,GT,LvD, PR,JSS,
<i>Cyclophora albipunctata</i>	BEW A JSS
<i>Cyclophora punctaria</i>	BCH A GT,LvD
<i>Ectropis crepuscularia</i>	BBK A AHH,AS,JHS,FG,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Ematurga atomaria</i>	BCH A AHH,AS
<i>Epione repandaria</i>	BCH A GT,LvD,JSS
<i>Eulithis pyraliata</i>	BGL A GT
<i>Eulithis mellinata</i>	BBK A FG,PR
<i>Eulithis populata</i>	BBK A AS
<i>Eupithecia abietaria</i>	BEW A JSS
<i>Eupithecia lariciata</i>	BBK A AHH,AS,GT,JSS
<i>Eupithecia satyrata</i>	BCH A AHH,GT
<i>Eupithecia subfuscata</i>	BEW A JSS,HHK
<i>Eupithecia subumbrata</i>	BCH A AHH,AS,JHS,GT,LvD
<i>Eupithecia tantillaria</i>	BCH A AHH,LvD
<i>Eupithecia goossensiana</i>	BBK A PR,HHK
<i>Eupithecia linariata</i>	BBK A AHH,LvD,PR
<i>Eupithecia nanata</i>	BBK A AHH,AS,JHS,JV,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Eupithecia tenuiata</i>	BEW A LvD,JSS
<i>Eupithecia valerianata</i>	BBK A AHH
<i>Geometra papilionaria</i>	BBK A AHH,AS,JHS,FG,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Gymnoscelis rufifasciata</i>	BCH A AHH,JHS,GT,PR,JSS,HHK
<i>Hydrelia flammeolaria</i>	BCH A AHH,AS,GT,PR,JSS,HHK
<i>Hydriomena furcata</i>	BBK A AHH,AS,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Hydriomena impluviata</i>	BBK A AHH,AS,GT,PR,JSS,HHK
<i>Hylaea fasciaria</i>	BBK A AHH,AS,JHS,LvD,PR,JSS

<i>Hypomecis roboraria</i>	BBK A AHH,AS,JHS,FG,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Lomaspilis marginata</i>	BBK A AHH,AS,JHS,FG,GT,LvD,PR,JSS
<i>Macaria alternata</i>	BBK A AHH,AS,FG,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Macaria notata</i>	BBK A JHS
<i>Macaria signaria</i>	BCH A AHH,GT,JSS,HHK
<i>Opisthograptis luteolata</i>	BCH A GT,HHK
<i>Pachycnemia hippocastanaria</i>	BCH A AHH,GT,HHK
<i>Parectropis similaria</i>	BBK A AHH,AS,JHS,FG,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Peribatodes secundaria</i>	BBK A JHS,PR,JSS
<i>Perizoma flavofasciata</i>	BEW A LvD,HHK
<i>Petrophora chlorosata</i>	BCH A GT,JSS
<i>Pterapherapteryx sexalata</i>	BCH A GT,PR,JSS,HHK
<i>Rheumaptera undulata</i>	BBK A AS,GT
<i>Scopula floslactata</i>	BEW A JSS,HHK
<i>Thera obeliscata</i>	BBK A AHH,AS,JHS,FG,JV,GT,LvD,PR,JSS, HHK
<i>Xanthorhoe alternata</i>	BBK A JHS
<i>Xanthorhoe biriviata</i>	BEW A LvD
<i>Alcis repandata</i>	BBK A AHH,AS,JHS,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Anticollix sparsata</i>	BBK A AHH,GT
<i>Apeira syringaria</i>	BEW A LvD
<i>Cabera exanthemata</i>	BBK A AHH,AS,FG,LvD,JSS,HHK
<i>Cabera pusaria</i>	BBK A AHH,AS,JHS,FG,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Epirrhoe alternata</i>	BBK A AHH,AS,GT,JV,GT,LvD, PR,JSS,HHK
<i>Epirrhoe rivata</i>	BGL A GT,HHK
<i>Euchoeca nebulata</i>	BGL A GT,LvD,PR,HHK
<i>Hemithea aestivaria</i>	BBK A AHH,AS,JHS,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Hydrelia sylvata</i>	BGL A GT,LvD,JSS,HHK
<i>Hypomecis punctinalis</i>	BBK A AHH,AS,JHS,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Idaea aversata</i>	BBK A AHH,AS,JHS,FG,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Idaea biselata</i>	BBK A AHH,AS,GT,LvD,JSS,HHK
<i>Idaea emarginata</i>	BBK A AHH,JHS,JV,GT,LvD,JSS
<i>Idaea seriata</i>	BBK A KH
<i>Idaea straminata</i>	BBK A AHH,AS,JHS,GT,LvD,PR,JSS
<i>Idaea dimidiata</i>	BBK A AS,FG,GT,LvD,PR,HHK
<i>Idaea muricata</i>	BCH A AHH,GT,PR,JSS,HHK
<i>Idaea fuscovenosa</i>	BEH A JSS
<i>Ligdia adustata</i>	BBK A KH
<i>Lomographa temerata</i>	BBK A AHH,AS,JHS,GT,LvD,PR,JSS
<i>Lythria cruentaria</i>	BBK A FG
<i>Macaria liturata</i>	BBK A AHH,AS,JHS,FG,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Mesoleuca albicillata</i>	BBK A AHH,LvD,JSS
<i>Peribatodes rhomboidaria</i>	BBK A AHH,AS,JHS,PR,HHK
<i>Perizoma alchemillata</i>	BBK A AHH,JHS,GT,AS,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Plemyria rubiginata</i>	BBK A HHK
<i>Rheumaptera hastata</i>	BEW A LvD
<i>Rhinoprora rectangulata</i>	BBK A PR,HHK

<i>Scopula nigropunctata</i>	BBK A HHK
<i>Thera britannica</i>	BBK A HHK
<i>Xanthorhoe quadrifasciata</i>	BEW A LvD,PR,JSS
Notodontidae	
<i>Cerura erminea</i>	BBK A PR
<i>Drymonia dodonea</i>	BCH A AHH,AS,GT,JSS
<i>Drymonia querna</i>	BCH A AHH,AS,GT,LvD,PR, SS,HHK
<i>Drymonia ruficornis</i>	BEW A LvD
<i>Drymonia velitaris</i>	BCH A AHH,AS,PR,HHK
<i>Furcula bicuspis</i>	BCH A GT
<i>Notodonta dromedarius</i>	BBK A AS,JHS,GT,PR,JSS,HHK
<i>Notodonta ziczac</i>	BEW A JSS
<i>Phalera bucephala</i>	BBK A AHH,AS,JHS,FG,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Ptilidon cucullina</i>	BBK A AS
<i>Gluphisia crenata</i>	BBK A AHH,AS,JHS,GT,PR,JSS
<i>Leucodonta bicoloria</i>	BBK A AHH,AS,GT,PR
<i>Pheosia gnoma</i>	BBK A AHH,GT,LvD
<i>Pheosia tremula</i>	BBK A AHH,GT,PR,JSS
<i>Stauropus fagi</i>	BBK A AHH,AS,JV,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Thaumetopoea processionea</i>	BEW A JSS
Noctuidae	
<i>Parascotia fuliginaria</i>	BBK A HHK
<i>Acronicta aceris</i>	BCH A GT,HHK
<i>Acronicta leporina</i>	BBK A AS,JHS,GT,PR,JSS,HHK
<i>Agrotis clavus</i>	BBK A PR
<i>Agrotis segetum</i>	BBK A PR
<i>Anarta myrtilli</i>	BCH A AHH,GT
<i>Apamea crenata</i>	BCH A GT,JSS,HHK
<i>Apamea lithoxylaea</i>	BBK A JHS
<i>Apamea sordens</i>	BBK A JHS
<i>Apamea unanimitis</i>	BEW A JSS
<i>Autographa gamma</i>	BBK A JHS,JSS
<i>Axyليا putris</i>	BCH A AHH,JHS,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Caradrina morpheus</i>	BEW A JSS,HHK
<i>Ceramica pisi</i>	BBK A JHS
<i>Chortodes pygmina</i>	BCH A GT,HHK
<i>Craniophora ligustri</i>	BCH A GT
<i>Deltote bankiana</i>	BBK A AHH,AS,JHS,FG,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Diarsia brunnea</i>	BBK A AS,GT,JSS,HHK
<i>Diarsia rubi</i>	BEW A LvD
<i>Dypterygia scabriuscula</i>	BBK A AS,JHS,FG,GT,JSS,HHK
<i>Elaphria venustula</i>	BBK A AHH,AS,JHS,FG,JV,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Enargia paleacea</i>	BEW A JSS
<i>Herminea grisealis</i>	BBK A AS,FG
<i>Herminia tarsicrinalis</i>	BEW A LvD,PR
<i>Herminia grisealis</i>	BBK A HHK

<i>Hypena crassalis</i>	BCH A AHH,AS,JV,GT,LvD,JSS,HHK
<i>Lacanobia contigua</i>	BBK A AS,GT,LvD,JSS
<i>Lacanobia thalassina</i>	BEW A JSS,LvD
<i>Lithophane socia</i>	BBK A PR
<i>Lycophotia porphyrea</i>	BBK A AHH,AS,JHS,FG,GT,LvD,PR,JSS
<i>Melanchra pisi</i>	BCH A AHH,AS,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Moma alpium</i>	BBK A AHH,AS,JHS,FG,GT,LvD,JSS,HHK
<i>Mythimna albipuncta</i>	BEW A LvD
<i>Mythimna comma</i>	BBK A AHH,AS,JHS,FG,GT,JSS,HHK
<i>Mythimna obsoleta</i>	BBK A JHS,LvD
<i>Mythimna turca</i>	BBK A AHH,ADS,JHS,FG,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Mythimna ferrago</i>	BBK A KH
<i>Mythimna impura</i>	BBK A AHH,AS,JHS,GT,LvD,JSS,HHK
<i>Mythimna pudorina</i>	BEW A LvD, JSS
<i>Photodes minima</i>	BEW A LvD
<i>Polia hepatica</i>	BBK A AS,FG,LvD,JSS,HHK
<i>Protodeltote pygarga</i>	BBK A AHH,AS,JHS,FG,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Rivula sericealis</i>	BBK A AHH,AS,JHS,FG,GT,HHK
<i>Xestia c-nigrum</i>	BBK A AS,JHS,FG,PR,JSS
<i>Xestia ditrapezium</i>	BBK A FG,PR,HHK
<i>Abrostola tripartita</i>	BBK A AHH,JHS,AS,GT
<i>Abrostola triplasia</i>	BBK A AS
<i>Acronicta megacephala</i>	BBK A JHS
<i>Acronicta psi</i>	BEW A JSS
<i>Acronicta rumicis</i>	BBK A AHH
<i>Aetheria bicolorata</i>	BEW A JSS
<i>Agrotis exclaminotis</i>	BBK A AHH,FG,GT,JSS,HHK
<i>Anaplectoides prasina</i>	BBK A AHH,GT,PR,JSS
<i>Apamea monoglypha</i>	BBK A AHH,LvD,JSS,HHK
<i>Apamea remissa</i>	BBK A AHH,AS ,GT,JSS,HHK
<i>Archanara algae</i>	BEW A LvD
<i>Chortodes fluxa</i>	BBK A AS,LvD,JSS,HHK
<i>Cosmia trapezina</i>	BBK A AHH,AS,JHS,FG,JV,JSS,HHK
<i>Cucullia umbratica</i>	BBK A AHH
<i>Deltote uncula</i>	BEW A LvD
<i>Diachrysia chrysitis</i>	BBK A AHH,AS,GT,HHK
<i>Discestra trifolii</i>	BBK A PR
<i>Electrophaes corylata</i>	BEW A LvD,JSS,HHK
<i>Euplexia lucipara</i>	BBK A AHH,AS,GT,JSS,HHK
<i>Hoplodrina blanda</i>	BBK A AHH
<i>Hoplodrina octogenaria</i>	BBK A AHH,AS,JHS,GT,PR,JSS,HHK
<i>Hypena proboscidalis</i>	BBK A AHH,JHS,GT,LvD,HHK
<i>Ipimorpha subtusa</i>	BBK A JHS,GT,JSS
<i>Lacanobia oleracea</i>	BBK A AHH,AS,JHS,GT,LvD,PR,JSS
<i>Macrochilo cribumalis</i>	BBK A AHH
<i>Melanchra persicariae</i>	BBK A AHH,JHS,GT,PR,JSS

<i>Mesoligia furuncula</i>	BBK A PR
<i>Noctua fimbriata</i>	BBK A AS,GT,JSS,HHK
<i>Noctua pronuba</i>	BBK A AHH,AS,JHS,FG,GT,PR,JSS,HHK
<i>Ochropleura plecta</i>	BBK A AHH,LvD,PR,JSS
<i>Oligia latruncula</i>	BBK A AHH,AS,JHS,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Peridea anceps</i>	BBK A HHK
<i>Phlogophora meticulosa</i>	BBK A AHH,AS,JHS,GT,LvD
<i>Photodes fluxa</i>	BBK A JHS
<i>Rusina ferruginea</i>	BBK A AHH,AS,JHS,FG,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Scoliopteryx libatrix</i>	BBK A PR
<i>Shargacucullia scrophulariae</i>	BBK A AHH,GT
<i>Trisateles emortualis</i>	BBK A AHH,AS,JHS,GT,PR,JSS,HHK
<i>Xestia triangulum</i>	BBK A AHH,AS,JHS,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Zanclognatha tarsipennalis</i>	BBK A AHH,AS,GT,LvD, HHK
Lymantriidae	
<i>Euproctis similis</i>	BBK A AHH,AS,JHS,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Lymantria monacha</i>	BBK A JHS
Nolidae	
<i>Bena bicolorana</i>	BBK A PR
<i>Earias clorana</i>	BCH A AHH,GT,HHK
<i>Meganola albula</i>	BBK A HHK
<i>Nycteola revayana</i>	BBK A JHS,JV,GT,JSS
<i>Bena prasinana</i>	BBK A JHS
<i>Nola aerugula</i>	BBK A AHH,AS, HS,GT,LvD, R,JSS,HK
<i>Pseudoips prasinaria</i>	BBK A AHH,AS,GT,LvD,PR,JSS,HHK
Arctiidae	
<i>Atolmis rubricollis</i>	BBK A AHH,AS,JHS,FG,JV,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Diacrisia sannio</i>	BBK A AS,JHS,JSS
<i>Eilema complana</i>	BBK A AHH,AS,JHS,FG,GT,PR,JSS,HHK
<i>Eilema depressa</i>	BCH A AHH,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Eilema griseola</i>	BBK A AS,JHS,JSS
<i>Eilema lurideola</i>	BBK A AS,LvD,PR
<i>Eilema sororcula</i>	BBK A AS,GT,JSS,HHK
<i>Miltochrista miniata</i>	BBK A AHH,AS,JHS,FG,GT,LvD,JSS,HHK
<i>Pelosia muscerda</i>	BBK A AHH,AS,JHS,FG,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Phragmatobia fuliginosa</i>	BBK A AS
<i>Thumata senex</i>	BCH A AHH,AS,JHS,GT,LvD,JSS,HHK
<i>Cybosia mesomella</i>	BBK A AHH,AS,JHS,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Spilosoma lubricipeda</i>	BBK A AHH,AS,JHS,FG,GT,LvD,PR,JSS,HHK
<i>Spilosoma lutea</i>	BBK A AHH,AS,JHS,FG,GT,LvD,JSS,HHK
<i>Tyria jacobaeae</i>	BBK L JHS,FG,HHK



Verzamelaars in actie.....

Guus Kaijadoe (1927-2007)

Op 13 september vorig jaar is Guus (Isaäk August) Kaijadoe overleden. Het werd in de vorige Franje al kort aangekondigd. Hij was al enige tijd ziek. Siem Langeveld heeft bij de begrafenis een memoriam uitgesproken. Hij bleek nauwelijks familie te hebben. Guus liep al als klein jongetje achter de vlinders aan te rennen. Toen in Indonesië, zijn geboorteland. Van huis uit jurist vermoedde hij van zichzelf dat hij dat droge vak heeft willen compenseren.

Overdag en in de nacht heeft hij de duinen doorkruist. De eerste resultaten van deze ontdekkingsstochten zijn beschreven in zijn verslag “Tien jaar vlinderonderzoek in de Amsterdamse Waterleiding Duinen”, dat is verschenen in de jaren tachtig, een document met de waarnemingen van 725 soorten. De getoonde afbeelding is een pagina uit het jaarverslag 1998 van de Amsterdamse Waterleiding waar hij een gewaardeerd onderzoeker was. Door mensen van de afdeling ecologie bij Waternet, de gemeenschappelijke waterleidingbedrijven, wordt nu gewerkt aan een publicatie met al zijn waarnemingen van rond de 850 soorten in dit duingebied. Aan dit verslag heeft hij eerst zelf gewerkt, maar het werd teveel. Hij was blij dat Waternet dit

voor hem ging doen. In zijn laatste uren hebben mensen uit zijn naaste omgeving hem verteld over de vooruitgang van dit werk. Met een ruime glimlach liet hij merken blij te zijn dat het er toch zou komen. Helaas heeft hij het resultaat van zijn levenswerk niet meer kunnen zien.



Guus was lid van de Nederlandse Entomologische Vereniging sinds 1947. Hij publiceerde enkele malen in de Entomologische Berichten ondermeer in 1974 over de vlinders van Epe en omgeving en over kweekproeven: in 1975 met *Clostera curtula*, in 1981 met *Clostera pigra* en in 1966 over *Vanessa cardui*. Hij was meer dan vijftientig jaar secretaris van de afdeling Zuid-Holland. Tevens was hij sinds jaren een enthousiast lid van de Sectie Snellen waar hij altijd trouw de bijeenkomsten bijwoonde. Hij was een stille rustige man die weinig lawaai maakte en met relativiseringsvermogen en gebruikmakend van de nodige understatements zijn punt maakte. Met zijn geduld en gevoel voor fotografie maakte hij fraaie dia's die regelmatig zijn vertoond bij verenigingen en op vrijwilligers avonden van de Amsterdamse Waterleiding. Zijn collectie van 6800 vlinders is inmiddels in Naturalis te Leiden gearriveerd en wordt klaargemaakt om opgenomen te worden.

Guus was een gedreven vlinderman. Dit enthousiasme heeft hij op anderen weten over te brengen. Uit zijn eenmansonderzoek in de Amsterdamse Waterleidingduinen is een solide werkgroepje ontstaan dat met veel enthousiasme zijn werk voortzet. Op deze manier was hij voor veel andere mensen de inspiratiebron om aan insectenonderzoek te beginnen.

Siem Langeveld en Maurice Jansen

VOORJAARSBIJENKOMST VAN DE SECTIE SNELLEN

De voorjaarsbijeenkomst wordt gehouden op

Zaterdag 12 april 2008

Om 11.00 uur in Partycentrum De Vijf Hoeven, Korteheovenseweg 63, 4128 CN Lexmond,
tel.: 0347-341933

AGENDA

- 10.30 uur Zaal open
11.00 uur Opening
Bestuursverkiezing: kandidaat voor voorzitter is Cees Gielis, kandidaat voor secretaris is Marja van der Straten (aftredend als voorzitter). Iedereen kan zich nog tot 29 maart 2008 bij het huidige bestuur schriftelijk kandidaat stellen voor de functie van voorzitter of secretaris.
Notulen vorige vergadering
Mededelingen Bestuur
Financieel verslag 2007 (onder voorbehoud)
Zomerexcursie 2008
11.45 uur Nederlandse namen voor micro's?
12.00 uur Rondvraag
12.10 uur Presentatie nieuwe website Stichting Tinea (J. Kuchlein)
12.40 uur Lunchpauze
13.30 uur Faunistische mededelingen
16.00 uur Sluiting

Tijdens de middagpauze zal Eddy Vermandel entomologische instrumenten en hulpmiddelen ter verkoop tonen. Tevoren kunt u inlichtingen krijgen en/of bestellingen plaatsen. Tel.: 0114-370378, e-mail: info@vermandel.com.

Tijdens de bijeenkomst kunt koffie, frisdrank, broodjes, soep, tosti's etc. kopen bij de bar. Buslijnen: vanuit Utrecht CS naar Lexmond en terug:

VOORJAARSBIJEENKOMST VAN DE SECTIE TER HAAR

De voorjaarsbijeenkomst wordt gehouden op

Zaterdag 1 maart 2008

Om 11.00 uur in Partycentrum De Vijf Hoeven, Kortehoevenweg 63, 4128 CN Lexmond,
tel.: 0347-341933

AGENDA

- 10.30 uur Zaal open
- 11.00 uur Opening door de voorzitter & bestuursmededelingen met o.a.:
 - Notulen vorige vergadering
 - Mededelingen Bestuur
 - Locatie bijeenkomsten
 - Zomerexcursie 2008
- 12.20 uur Rondvraag
- ca. 12.30 uur Lunchpauze
- 13.30 uur Faunistische mededelingen
- 16.00 uur Sluiting

Tijdens de middagpauze zal Eddy Vermandel entomologische instrumenten en hulpmiddelen ter verkoop tonen. Tevoren kunt u inlichtingen krijgen en/of bestellingen plaatsen. Tel.: 0114-370378, e-mail: info@vermandel.com.

Tijdens de bijeenkomst kunt koffie, frisdrank, broodjes, soep, tosti's etc. kopen bij de bar.

BUSLIJNEN: Van Utrecht CS naar Lexmond:

Met één overstap: Interliner 401 van Veolia vertrekt om 9.25 richting Breda en dan uitstappen bij busstation Lekbrug West Vianen om 9.40. Om 9.41 vertrekt bus 90 van Arriva richting Rotterdam die om 9.58 aankomt op de Kortehoevenweg.

Interliner 400 van Veolia vertrekt om 9.55 richting Oosterhout NB en komt aan op Busstation Lekbrug West Vianen om 10.10 waarna men bus 81 van Arriva moet nemen richting Gorinchem die aankomt om 10.19

Rechtstreeks: Om 9.46 vertrekt bus 81 van Arriva richting Gorinchem die aankomt op de Burg. Potstraat te Lexmond om 10.19

Terugreis: Er vertrekt twee maal per uur een bus. Een gunstige verbinding is die welke vertrekken om 15.13 of om 16.13 op de Burg. Potstraat (Bus 81 van Arriva) en die resp. aankomen om 15.44 en 16.44 op het busstation van Utrecht.